Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year..... $2.00 } To Europe:
half year..... 1.00 } per year..... $2.50
single copy... .05 } half year..... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік..... $2.00 } До Европи:
на пів року 1.00 } на рік..... $2.50
поод. число .05 } на пів року 1.25

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 4-го вересня 1913. Ч. 36. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, September 4, 1913. N. 36.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Згідно з § 36 статута Р. Н. Союза повідомляє ся всїх Гол. Урядників Р. Н. Союза як також Урядників „Свободи" і Урядників „Просьвітної Комісії", що

Річне Засїданє Головного Уряду Р. Н. Союза

відбуде ся

в містї Buffalo, N. Y., в галї під ч. 438 Main and Court Sts.

на днях 9, 10, 11 і 12 вересня с. р.

На се засїданє обовязані явити ся: всї Гол. Урядники, означені параграфом 45 в „Додатку до статута Р. Н. Союза", як також Уряд „Просьвітної Комісії", а то Предсїдатель і Референт.

ПОРЯДОК ЗАСЇДАНЯ:

Дня 9. вересня, точно о год. 9-тій рано, Духовний Отець Союза відправить в гр.-кат. церкві на Блек Рак ч. 158 Germain Str., Buffalo, N. Y., Службу Божу і панахиду за померших членів Р. Н. Союза, а по богослуженю всї присутні урядники удадуть ся до галї під ч. 438 Cor. Main & Court Sts., на третім поверсї над The Western Savings Bank, Buffalo, N. Y., де відбудеть ся засїданє з слїдуючим денним порядком:

Духовний отець Р. Н. Союза відмовить молитву, а по молитві Гол. Предсїдатель отворить засїданє. — Опісля наступить:

Справозданє Духовного Отця Р. Н. Союза.
Справозданє Гол. Предсїдателя.
Справозданє Гол. Місто-предсїдательки.
Справозданє Гол. Рекордового Секретаря.
Справозданє Гол. Фінансового Секретаря.
Справозданє Гол. Касієра.
Справозданє Гол. Заступника Уряду Гол. Орґанїзатора.
Справозданє Гол. Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Гол. Урядників Р. Н. Союза.
Справозданє Завідателя друкарнї і Редактора „Свободи".
Справозданє Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Уряду друкарнї.
Справозданє Предсїдателя і Референта „Просьвітної Комісії".
Дискусія над справозданями Урядників „Просьвітної Комісії".

Всї висше згадані Гол. Урядники мають явити ся на час в означеній висше порі і в назначенім місци.

Дано в McAdoo, Pa., дня 5-го серпня 1913.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза.

УВАГА: Саля засїдань находить ся 6 скверів на північ від зелїзничої стації New York Central, 7 скверів на північ від стації Lehigh Valley, 10 скверів на північ від стації Lackawanna. До церкви треба брати на Main St. стріткару, що має напис Grand № 3, або стріткару Niagara Falls, висїдати на Grote St., а при 158 Germain St. є церква. Сходити ся будемо до The Genesee Hotel, Main and Genesee Sts., Buffalo, N. Y.

ЗАЯВА ПРЕЗИД. ВІЛСОНА В МЕКСИКАНСЬКІЙ СПРАВІ.

Найбільше актуальною справою американської полїтики є тепер справа Мексика. Від довшого часу старає ся американський уряд в приязний спосіб дипльоматичними средствами вплинути на успокоєнє умів воюючих проти себе двох партій мексиканських, однак своїм становиском, яке заняв супроти сеї приязної інтервенції Злучених Держав провізоричний президент Мексика, ґенерал Гуерта, сю добру волю американського уряду доси у всім паралїжував. Тепер має силу в Мексику сторонництво ґен. Гуерти, який в неконституційний спосіб дійшов до керми в державі. Не менше однак сильною є контрпартія Гуерти, яка за всяку цїну старає ся позбавити Гуерта власти в краю. Між сими двома сторонництвами веде ся завзята домова війна, яка не тільки спричинила цїлковитий економічний занепад Мексика та сотворила нестерпиму полїтичну ситуацію, але грозить небезпекою для майна і житя чужинців, в першій мірі Американцїв, які мають в Мексику дуже широкі інтереси. Тому, що на всякі ради і жаданя американського уряду мексиканське правительство, а властиво президент Гуерта оставали доси глухими, американський президент Вілсон проголосив на засїданю палати послів дня 27. серпня офіцїяльну заяву, з якої виходить, що американське правительство від своїх жадань не уступить, іменно щоби президент Мексика ґенерал Гуерта уступив зі свого теперішного становиска та щоби мексиканське правительство в найкоротшім часї розписало в краю конституційні вибори.

В присутности 300 членів американської палати репрезентантів та більшої части сенаторів виголосив през. Вілсон свою заяву в дуже урочистій формі, і в словах приязних, але дуже рішучих, вказав на програму, якої Американцї будуть держати ся дотично розвязки мексиканського питаня. Вказавши на се, що Злучені Держави все приязно відносили ся до Мексика, що американському урядови зі зглядів полїтичних і економічних найбільше на сїм залежить, щоби в Мексику запанував спокій і конституційний лад, дав през. Вілсон до пізнаня Мексиканцям, що американський уряд, за яким в сїй справі стоять всї европейські великі держави, в разї конечности ужиє супроти Мексика оружної сили. На разї візвав през. Вілсон всїх Американцїв, щоби опустили Мексико, роблячи теперішний мексиканський уряд відвічальним за всякі шкоди, які Американцї з причини несупокоїв в Мексику понесли би, та проголосив заборону вивозити з Америки до Мексика оружіє і всякі воєнні припаси. Ся заява президента Вілсона се послїдний дипльоматичний крок Америки в мексиканській справі. Коли отже ґенерал Гуерта не рішить ся виконати волю Америки, наступить зі сторони Америки воєнна акція.

ПОЖАР НА КОРАБЛИ.

В ночи дня 28. м. м. вибух на нїмецькім кораблї „Імператор", який щойно того дня прибув з Гамбурґа до Ню Йорку, пожар в передїлї машин. Огонь удало ся скоро вгасити, не обійшло ся однак без жертв в людях. Згинув один з офіцирів сего кораблї, а палач від машин відніс дуже тяжкі ушкодженя.

ЗАОСТРЕНЄ ЕМІҐРАЦІЙН. ПРИПИСІВ.

Ґенеральний комісар іміґраційного департаменту в Вашінґтонї, Камінеті, видав нові заострюючі приписи, яких мають придержувати ся в будучности американські іміґраційні власти. Довідавши ся, що богато іміґрантів, прибуваючих до Злучених Держав, головно через корабельні компанії в Бельґії і Росії, є заасекуровані на случай завернення з Америки, — припоручив ґенеральний комісар, щоби в будучности іміґраційні урядники випитували кождого еміґранта, чи перед виїздом з Европи заасекурував ся від недопущеня до Америки. Всїх заасекурованих мають безглядно завертати назад, бо в сего рода асекурації американський іміґраційний уряд добачує можливість стяганя робітників до Америки через зорґанїзовану аґітацію, що противить ся американським законам.

Друге заостренє супроти іміґрантів дасть ся прибуваючим до Америки більше відчути. Наколи член якоїсь родини, що прибула до Америки, був хорий, або задля фізичної вади не мож його було пропустити до Америки, — практикували еміґраційні власти до тепер в сей спосіб, що поручували одному тільки членови родини з хорим вертати назад, а решту пропускали. Від тепер на припорученє ґенерального комісаря в випадку слабости одного члена мають завертати назад домів цїлу родину.

СТРАШНИЙ МОРД В ВАСИЛІЯНСЬКІМ МОНАСТИРИ В ЗОЛОЧОВІ.

Телеґрафічна депеша, надана дня 29. серпня у Відни, доносить: Жертвою страшного морду впав ігумен василіянського монастиря в Золочові, о. Косак. В ночи напала на згаданий монастир, який стоїть в далекім віддаленю за містом, цїла банда опришків і в бестіяльський спосіб замордувала ігумена о. Косака, що в цїлій околиці уходив за дуже заможного чоловіка. Морду свого доконали опришки різницьким ножем; цїле тїло забитого ігумена було покрите безлїчю ран. Слїдство виказало, що злочинцї забрали більшу суму гроший в готівцї, а крім того цїнні папери. Сестрінця ігумена, якого підозрівають, що уплянував цїлий напад на монастир, жандармерія вже арештувала.

СПІР О АДРІЯНОПІЛЬ.

По укінченю війни союза балканських держав проти Туреччини, турецький уряд згодив ся на мирній конференції в Лондонї відступити Болгарії між иншим також місто Адріянопіль. Вибухла друга балканська війна, в якій недавні союзники Серби, Греки і Чорногорцї виступили проти Болгар, а вкінци також і Румунія чинно до сеї війни вмішала ся та вислала проти Болгарії 300 тисячну армію. Болгарія занята тяжкою борбою з своїми численними противниками, не була в можности оборонити своїх границь від сторони Туреччини, яка користаючи з сего заняла своїми військами відступлений щойно Болгарам Адріянопіль. В той спосіб се місто, при якого здобутю поплили ріки болгарської крови і згинув цвіт болгарської молодїжи, опинило ся знова в руках Турків. Вправдї конференція в Букарештї, якою закінчила ся друга балканська війна, присудила Адріянопіль Болгарам і візвала турецький уряд, щоби в найкоротшім часї вицофав з Адріянополя свої війська, — однак Туреччина не хоче присуду европейських держав слухати. Свій опір мотивують Турки сим, що Адріянопіль, як перша столиця Туреччини, є для кождого Турка містом сьвятим, отже ніяке турецьке правительство не може поступити проти загальної волї турецького народа, щоби се місто віддати в руки християнської держави; а відтак, що тільки Адріянопіль, як одинока сильна твердиня Туреччини, є в змозї удержати Турків в посїданю сих земель в Европі, які їм єще остали ся.

В такім станї річий справа посїданя Адріянополя остаєть ся не покінчена, і є три можливі дороги, які могуть рішити про остаточну судьбу Адріянополя.

Перший, найльоґічнїйший спосіб був би сей, що Болгарія, покликуючи ся на присуд европейських держав, могла би силою виперти Турків з Адріянополя. Се одначе на разї виключаєть ся, бо Болгарія не є тепер в силї вести на власну руку війну з Туреччиною, а ніяка европейська держава не має охоти запускати ся в борбу з Турками в інтересї Болгарії.

Друга можливість була би така, що Турки, користаючи з хвилевої своєї переваги над Болгарами, могли би зажадати від болгарського уряду, щоби згодов ся на зміну присуду лондонської і букарештенської конференції в той спосіб, що Адріянополь має позістати при Туреччинї. На се очевидно болгарський уряд не згодив би ся, тодї Туреччина виповіла би Болгарії формальну війну. На сей крок може Туреччина й рішилаб ся, однак боїть ся Росії, яка вже дала порозуміти Туркам, що єслиби вони важили ся виповісти війну Болгарії, Росія сейчас, не оглядаючи ся нї накого, заатакує Турків на їх власній земли.

Остає єще третя посередна дорога, іменно обопільне порозумінє в мирній дорозї між Туреччиною а Болгарією. Як доносять послїдні вісти в тій справі, то Туреччина вибрала сю послїдну дорогу і приступила з болгарським урядом до безпосередних переговорів, щоби за данем відповідного відшкодованя, Болгарія зрекла ся в користь Туреччини міста Адріянополя з околицею. Від сего отже, чи болгарський нарід згодить ся добровільно відступити Туркам місто Адріянопіль, задля якого поніс стільки жертв, зглядно, чи Туреччина згодила би ся дати з свого посїданя велику часть своїх земель, які Болгарія, як відповідне відшкодованє за Адріянопіль безперечно від Турків зажадала би, — буде зависїти дальший мир на Балканї.

НАШИМ БРАТЯМ В КАНАДІ В ОТУХУ.

Цїлї шпальти послїдних чисел всїх українських ґазет в Канадї є переповнені огірченем і тяжкими закидами проти провінціонального альбертійського правительства в Канадї, яке з цїлою безглядностю виступило з проектами, зміряючими до з'анґлїйщеня українського населеня в Канадї.

В провінції Альберта, в якій руско-українські кольонїсти становлять подавляючу більшість населеня, є тепер при державній кермі лїберальна партія, яка тільки завдяки попертю Русинів дійшла до впливів в краю. Головним стовпом сеї партії є міністер просьвіти Бойл, який тепер, дійшовши до власти, показав нараз свою барву загорілого анґлїканїзатора-шовініста, та до спілки з своїм помічником Флеґером накинув ся на українські народні школи.

Переступаючи постанови канадійської конституції та основних законів, сей міністер без оправданої причини усуває з руских шкіл дотеперішних учителїв Українцїв, а на їх місце установляє учителїв Анґлїйцїв, які одного слова не знають по руськи. Тому, що Українцї цїлком слушно не хотять піддати ся тим неправним зарядженям міністра, і дїтий до школи, де сидить анґлїйський учитель, не посилають, цїла лїберальна анґлїйська преса провінції Альберта з едмонтонськими головними ґазетами „Болстін" і „Кепітал" на чолї, бє на алярм в великий дзвін та взиває альбертійське правительство, щоби воно з цїлою рішучістю при ужитю найбільше строгих средств закона змусило упертих „Ґалїшенів", як згірдливо називає Русинів, до послуху і респектованя зарядженъ міністра. При сїм цїлком отверто виражає ся шовіністична преса, що Русини живучи на анґлїйській землї, мусять виховувати свої дїти в анґлїйськім дусї та забути про старий край. Иншими словами сказавши, хочуть ті „лїберальні" нанове, щоби вже найблизше руське поколїнє стало корінними, правдивими Анґлїйцями.

На се під жадним зглядом і нїколи не могуть згодити ся канадійські Русини-Українцї. Не могуть допустити до сего, щоби з руских народних шкіл правительство усунуло руських учителїв, бо тільки свій учитель зможе виховати руські дїти в руськім дусї. Не могуть допустити, щоби ворожий Русинам уряд вирвав з їх рук і з під їх впливів народне шкільництво, бо є знаною річию, що яка школа, таке будуче поколїнє, та що школа, в якій вчили би руські дїти тільки по анґлїйськи, була би спосібна лиш до скорого анґлїйщеня руських дїтий та до відчужуваня їх від всего руського. Вкінци не могуть канадійські Русини позволити на се, щоби канадійський уряд заряджував проти них якісь виїмкові постанови, яких канадійська конституція зовсїм не знає.

Русини в Канадї становлять культурний елємент, о чім дуже добре знає канадійський уряд, який сам часто при всяких нагодах підносив велику вартість для Канади руського переселенця-кольоніста. Тож в тій самій мірі, що Анґлїйцї або Французи є Русини-Українцї управнені до покористуваня всїми правами свободолюбивої канадійської конституції, яка кождому народови забезпечує його народний розвій.

Тож і Русини-Українцї Злучених Держав, які всї без виїмків солїдаризують ся з шляхотною борбою наших Братів в Канадї в сїй важній, засадничій народній справі вірять, що канадійським Українцям удасть ся не тільки хвилево ударемнити напади анґлїканїзаторів-шовіністів на наші народні школи, але ще ся борба дасть товчок до остаточного полїтичного зорґанїзованя Русинів-Українцїв в Канадї.

ЗРІСТ ЗАГРАНИЧНОЇ ТОРГОВЛЇ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Після звіту оголошеного депратаментом торговлї, вивіз американських товарів досягнув в місяцю липню небувалої доси висоти, та о 11 мілїонів долярів перевисшив американський вивіз з липня минувшого року. В протягу 12 послїдних місяцїв, від кінця липня числячи, вивіз американських товарів за границю перевисшив вартість вивезених з Америки продуктів в передпослїднім статистичнім роцї о суму 252 мілїонів долярів. З сих чисел видко, що американська продукція переживає тепер часи незвичайно корисного для себе розвою.

Конґрес для шкільної гігієни. (1)

Дня 31 м. м. скінчив свої паради в Бофало, Н. Й., четвертий міжнародний конґрес для шкільної гігієни і новочасних шкільних уладжень. Майже всї цивілїзовані держави брали через своїх офіцїяльних представників участь в сїм конґресї. Конґрес ухвалив богато важних постанов дотично шкільної гігієни та новочасних, поступових вимог шкільного вихованя дїтий.

C197

ЯКЕ В АМЕРИЦІ ПРОДАЮТЬ МЯСО.

Після американських приписів є дозволено переховувати в спеціяльних маґазинах-ледівнях волове мясо 4 місяцї, вепрове і теляче мясо найдовше 6 місяцїв, а яйця через 5 місяцїв. В як сьвіжім станї однак купує ся звичайно по американських сторах сї артикули поживи, може послужити доказом се, що минувшого тижня сконфіскували міські власти в однїй ледівнї в Філядельфії, Па., сто тисяч фунтів мяса і яєць, які від 7 лїт там переховувано і спродавано по міських склепах. Власти сподїють ся є ще в більше маґазинах знайти такі старі запаси мяса.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ДОПИСИ.

З Millville, N. J.

Вже від довшого часу не було з нашої місцевости жадної дописи в „Свободі", та здавалось би, що ми вже тут заснули, або душна атмосфера вдарила в літній порі на нас, тай нічого не робимо. Так воно зле не є, як дехто думає, бо у нас іде житє своїм звичайним порядком і народна робота робить ся, о скілки на се позволяють обставини.

Про місто Мілвіл розписуватись не буду, бо свого часу було воно вже описане в „Свободі"; згадаю тілько о тім, що наш нарід до того міста почав приїздити і осїдати з початком минулого року, як зачалась тут руська кольонїзація, про котру згадаю трохи обширнїйше.

Через оголошеня в „Свободі" про мілвілські фарми, зачав ся наш нарід більше інтересувати тими фармами, приїздити сюди та закуповувати для себе таку скількість землї, на яку позволяли кождому його фінансові обставини. Приїзджали тут, як і тепер їдуть, біднїйші і богатші та розкупили до тепер 6 секцій. А що ті землї творять одну цїлість тих закуплених фарм, як і тих, що їх дальше продає компанія, а закупивші переважно самі Русини, так та компанія дарувала для Русинів 5 акрів землї під будову народних інституцій, як то вже свого часу було писано у „Свободі".

В справі тої власности, дарованої нам компанією, тутешні фармері скликали в цьвітни с. р. мітінґ і вибрали на тім мітінґу 9 тростісів, котрі мають тут свої реальности. А що на самих тростісів корт не міг видати „дід", так вибрані тростіси тої землї заснували товариство, яке сю дарувану землю отримало під власний заряд.

Дня 10. серпня с. р. зібрали ся тростіси тої землї і богато місцевих та позамісцевих властителїв фарм на спільну нараду. Перед мітінґом о год. 1. пополудни удали ся всї присутні фармері враз з своїми родинами на одну фарму і там всї разом фотоґрафували ся. О год. 2-гій пополудни розпочав ся мітінґ, який тревав до 7 год. вечером. На тім мітінґу були присутні і представителї компанії разом з президентом тоїж, п. Cramer-ом.

Мітінґ отворив красною промовою редактор „Свободи" п. О. Стеткевич, а по тій промові вручив п. Стеткевичови п. Ф. Б. Рудзїнський стейтовий „чартер" сего товариства, котре тут заснувалось під назвою „Руське Національно-Горожанське Стоваришенє" (Ruthenian National Civic Association) з осїдком в Millville, N. J. П. Стеткевич перевів всї точки сего чартеру з анґлїйського на руське і пояснив докладно, яку цїль, значінє і задачу має се товариство, та що сему товариству вільно, а чого не вільно робити. Відтак представив п. Стеткевич всїм присутним, що новооснованє товариство мусить мати свій уряд, вибраний з тих тростісів, котрі чартер підписали, а сей уряд є важний на цїлий рік, та має складати ся з предсїдателя, заст. предс., касієра і секретаря.

Перший просив о голос в тій справі п. В. Морозович та представив присутним, що нам не треба вибирати головних урядників сего товариства, бо ми вибрали тростісів, а що малисьмо і маємо до тих тростісів повне довірє, так нехай потрібний уряд виберуть тростіси самі межи собою. На сей внесок всї присутні одноголосно згодили ся.

На урядників зістали вибрані: п. С. Ядловський предсїдателем, п. В. Матолич заст. предсїдателя, п. П. Стрільчук касієром, а п. П. Процишин секретаром. По виборі всї урядники заняли свої місця і почала ся основна дебата над значінєм заложеного товариства. П. предс. Ядловський провадив мітінґ на загальне вдоволенє всїх присутних і вияснив основно параґрафи того чартеру та важнїйших 7 точок. Всїх точок неможливо тут описувати, щоб не забирати за богато місця в „Свободі". Зазначу лише, що справи були дуже важні і пожиточні не тілько для нас, заменкалих в Мілвіл, але для всїх американських Русинів, а забирали голос в тій справі: пп. Рудзїнський, Савка, Матолич, Стеткевич і всї присутні, котрі дбають про ширший розвій нашого народу.

Позаяк дарована компанією земля знаходить ся в такім місци, де всїм є добрий і вигідний приступ, бо компанія купила одну дорогу, що лучить ся з головним шляхом до сусїдного міста Бриджтону, а притім лежить при головній улици Тараса Шевченка, тому то всї, не тілько фармері але і міські робітники, будуть користати з тої землї, як на ній товариство що вибудує.

Позаяк минулого року приїхало тут кількох біднїйших людий, що закупили фарми, а не мали досить гроша на перші господарські потреби, то п. Ядловський порадив заложити відповідну спілку, до якої всї тутешні фармері мали би пристати і собі взаїмно помагати.

Довшу бесїду виголосив п. В. Матолич, котрий впевняв присутних, що він яко Русин, хотяй сам до компанії належить, дбає і буде дбати про добро і розвій нашої кольонії. Щоби тілько єдність і згода панували межи нашими людьми, то п. Матолич і п. Рудзїнський будуть старати ся еще щось більше дістати від компанії для наших людий. За їх то старанєм дістала ся нам та земля, а до того поробила компанія улиці коштом $500.00.

На внесенє п. Савки ухвалено вислати в імени новозаложеного товариства письменну подяку до European Colonization Co. в Філядельфії.

В справі народної працї у новозаснованім товаристві, і взагалї в справі дальшого розвою нашої руської кольонії говорили богато пп. Стеткевич і Ядловський, а крім них ще й инші люди. Наконець видїлові зложили на початковий розвій сего товариства $52.50.

Позаяк згадане товариство не має еще свого власного приміщеня, тому всякі справи приналежні до того тов-а мають відбувати ся в домі п. П. Стрільчука, 22 Sharp Str., Millville, N. J. Се має тревати на протяг одного року, зглядно доти, доки тов-о не буде мати свого власного кутика.

Вибрано рівнож статутову комісію з 3 членів, а то: пп. Угорчака, Савку і Стеткевича.

По довгих ріжнородних нарадах, внесках і резолюціях, п. С. Ядловський красною, горячою і довгою промовою загрів всїх до спільної працї, та желаючи своїм сусїдам скорого і доброго дорібку, замкнув серед оплесків присутних сей памятливий для нас мітінґ.

Наконець напишу і то, що помежи нашими Русинами, єсли їх вже є більше в якій місцевости, повстають зараз ріжнородні партії. У нас на щастє еще таких партій нема, а єсли і хто думає про яку, то так лише тихцем, задля своєї власної користи... Тож здаєть ся, що у нас панувати-ме єдність, любов і згода, а нїхто не буде робити нїколи жадних роздорів, бо роздори нїколи до доброї і спільної мети не довели та не доведуть. По всяких роздорах приходять звичайно великі непорозуміня, а непорозуміня відтручують від народної роботи нераз і найщирійших людий.

Тож берім ся до спільної працї, до науки і просьвіти, та поступім так, як нас научав 14. серпня с. р. делеґат „Просьвітної Комісії", п. Д. Андрейко, про що вже другим разом напишу.

Василь Морозович.

З New York, N. Y.

Комітет „Рідної Школи" в Ню Йорку, як було вже оголошено в попередних числах „Свободи", скликав був на день 26. м. м. збори в цїли докладного обговореня справи заснованя в Ню Йорку з початком біжучого місяця висшої школи для молодїжи. Збори ті відбулись в гали парохіяльній при 7-мій улици, при співучасти поверх 60 громадян тутешних і дооколичних і то переважно молодїжи. Головою тих зборів вибрано п. Києїля, котрий покликав на секретаря п. І. Дзьомбу.

По рефераті секретаря К. Р. Ш. п. Книгиницького і по довшій дискусії, в котрій брала участь значнїйша часть зібраних, збори одобрили замір К. Р. Ш. заснованя такої школи найдальше в протягу 3 тижнїв, а іменно курсу мови анґлїйської, аритметики, альґебри і ґеометрії. Ухвалено дальше, що виклади мають відбувати ся вечерами по дві години — три або чотири рази в тижни. Ученики мають платити 25 центів вписового і по 10 центів за кожду годину викладів. Єсли би ті оплати не вистарчали на покритє платнї професорів, евентуально винайму відповідної салї і инших з тим получених видатків, то недобір має покривати К. Р. Ш. Відповідну салю шкільну має винаймитись у котрійсь з поблизьких шкіл.

Зараз на тих зборах вписалось на той курс 15 учеників, а то 11 з Ню Йорку, 1 з Байон, 2 з Джерзи Сіти, а 1 з Бруклина.

К. Р. Ш. на мітінґу з дня 28 м. м. затвердив і приняв в цїлости ухвали повисших зборів і припоручив о. Підгорецькому, п. Корнатови і п. Книгиницькому вишукати в як найкоротшім часї відповідну салю, заключити умову з учителями, установити в порозуміню з учителями і учениками подїл години, одним словом — впровадити сї виклади найдальше до половини вересня с. р. в житє.

Вписи на ті виклади приймає дальше секретар К. Р. Ш. в Ню Йорку п. Вол. Книгиницький в офісї 30 E. 7-ма улиця, щоденно від год. 9. рано до год. 9 вечером, і удїляє також інтересованим всяких пояснень в тій справі.

Перший отже крок в тій так важній і пекучій справі вже зроблений! Від попертя матеріяльного зі сторони загалу нашої тутешної громади, а в першій мірі від нашої тутешної і дооколичної молодїжи, котра повинна скористати з тої нагоди придбаня собі відомостий так кождому з нас тут потрібних і котрі дадуть їй можність вступленя до ріжних тутешних фахових і технїчних шкіл американських — залежатиме, чи школа та сповнить свою задачу.

Молодїже нюйорська і дооколична! Не теряй часу і вписуй ся громадно на ті виклади. Дай доказ, що розумієш вагу такої школи і свій власний інтерес! Що до нас належало, ми вже зробили, а дальша судьба тої школи лежить тепер в Твоїх, Молодїже, руках.

Видїл К. Р. Ш. в Ню Йорку.

З Flat River, Mo.

Спішу подїлити ся з читачами „Свободи" вісткою, що в нашій околиці, де знаходить ся богато оловяних майн, іменно в місцевостях: Деслодж, Ст. Франнес, Лідвуд, Озебер, Бон Терре і Флет Рівер в стейтї Міссурі — вибухнув між робітниками загальний страйк і тревае доси.

В згаданих місцевостях працює від довшого часу також богато наших руських робітників.

Пересїчна платня по оловяних майнах тут мала, бо в послїдних 7 місяцях платили робітникови найбільше $2.25 за вісїм годин тяжкої, для людського здоровля дуже шкідливої працї по оловяних копальнях. На домір злого тутешні копальнї знова зникли в послїдних часах денну нейду до $1.70. Се дуже огірчило робітників, які злучивши ся і зорґанїзувавши ся в одноцїльну унїю, зажадали від компаній узнаня унїї як репрезентантки робітників зглядом компаній, та підвисшеня робітникам платнї о 50 центів денно. Компанії на се не згодили ся, тому унїя піддала під загальне голосованє всїх робітників питанє, чи має ся розпочати загальний страйк. Всї робітники осьвідчили ся за страйком, який розпочали дня 16 серпня і до сего часу праця у всїх оловяних майнах застановлена. Для компаній повстала з сего страйку великанська шкода, бо більшість копалень заляла вода; навіть при помпах нема кому працювати. Компанії годили ся вже на підвисшенє платнї о 20 центів денно, однак робітники такої незначної підвишки не хотїли приняти. Тож страйк тревае дальше, а коли скінчить ся, — трудно предвидїти.

Повідомляючи читачів „Свободи" про сей страйк, перестерігаю наших земляків, щоби нїхто не важив ся їхати туди за роботою, бо кождий „скеб" наразив би ся тільки на прикрости і страту гроший.

Скоро тільки страйк закінчить ся, опишу все докладно в „Свободі".

Іван Якимів,
член Р. Н. Союза.

Похорон української письменниці в російській державі.

(Враженя з похорону Лесї Українки).

Київ, 9. серпня 1913.

Сїрою громадою в повнім мовчаню йде за труною українська інтелїґенція. Іде вулицями великого міста, загубивши ся серед камяних кольосів. Столицею своєю йде, серцем України, на „нашій не своїй землї"... Так мов би гурт переселенців десь у чужім краю спішненько ховав свого нещасного побратима, з котрим от заїхалось у чужу чужину, за широкі моря, за високі гори.

Полїції багато. І кінної й пішої. Певно якогось могутнього войовника-ворога ховають. Довго бороли ся з ним, нарешті побідили і убили, але страшно й мертвого. Ануж устане, гнївний і могутний, ануж не знати звідки візьме зброю й знова почне бій! Нї, лїпше забезпечити ся загодї й окружити ненависну труну військом полїцейським. Отже йдуть коло труни люди з шаблями, револьверами, затягають вузди коням, держать нагаї на поготові. А в труні — труп женщини, а не войовника. Женщини, що не вдержала би в обезсиленій хоробою руцї нїчого окрім пера — алеж бо се перо було певне страшнїйше меча, коли навіть на трупа узброїли ся.

Вінків багато, але нести їх в руках не вільно. Так, є таке слово „нельзя". В устах полїцейського воно звучить ще красше: „нельзя"! Так от „нельзя" нести вінків у руках, "нельзя" нести у руках навіть китиці цьвітів. Бо се буде виглядати на якесь масове висловленє співчутя, на якусь урочистість процесії, а „полїцейський" ідеал українських похоронів — булоб зволїкти покійника в собачій будцї на сьмітник і закопати скоренько на зорі.

Хтось пробує нести вінок кілька кроків, але в туж мить процесію бігом пересїкає, штовхаючи близьких, полїцейський і грубим рухом майже вирвае вінок з рук. А у тих, хто се бачить, таке вражінє, мов би хтось чужий підбіг і плюнув у лице.

І ще сумнїйшим повіяло духом над сїрою громадкою, і ще низше попустили ся усї голови, ще чорнїйшою стала кров, що накипає на серцї.

Хтось уступає в процесію з новим вінком, а на вінку червона лента. Мобілїзуєть ся майже вся присутна полїція — і крамольну ленту здирають тут же, а вінок віпають десь до гори ногами, обскубаний і голий. На просьбу родичів віддати ленту на памятку, пристав говорить: „получіте в участкє".

І ще низше спускають ся всї очи у дїл, мов би й дивити ся уже нїкуди не можна, як тільки в сїрий пісок брудної дороги.

Молодь пробує засьпівати „Сьвятий Боже" — і в туж хвилю виростають там полїцаї й кричать: „нельзя"! Замовкла на пів слові православна молитва. Урвавшись ще виснуть трохи в повітрю покалїчені звуки й гаснуть зовсїм. А серед процесії у шапках ідуть полїцейські і поміж непокритими з попами головами, неначе „полупитоф" (півквартівка) на церкві, чванливо синїють то там то там „формелныя фуражки".

Кладовище. Процесія стає, бо вхід до місця вічного спокою загороджений полїцією. Вона фільтрує тих, хто хотїв би віддати „послїднє цїлованіє". Якими законами руководить ся — Бог її сьвятий знає, та на кладовище не були допущені три чверти всїх присутних. Коли загородили дорогу, якийсь пристав крикливо грозить товпі.

З тих, хто був пропущений на кладовище, може лише двайцята часть була допущена до гробу — решта не попала. Нїякі протести й заяви не могли помогти. От і муж покійної теж остав ся за бортом і його не пустила полїція в огорожу.

Появляють ся й попи для панахиди. Складаєть ся імпровізований хор, якийсь студент вилїз трошка висше, диригує, а до нього вже підходить околодочний надзиратель і питаєть ся, яке його прізвище, аби записати. Доокола шамотають ся пиніони і розпитують кождого наївного Українця про всїх, хто лише чимось виділив ся, хоча би лиш фізіономією — і нотують собі у книжочках.

„Вічная память"... Але коли хтось із товпи затяг було її на инший мотив — аж здрігнув ся найблизший полїцай. Напружив ся, очи дивлять ся по соколиному — от ніймає якусь крамолу! Але, вслухавши ся, зівяв, бо то таки „вічная память"...

Прибув сам полїцмайстер. „Чтоб мне нїкакіх прамов не било!" — і не було їх. Тільки вічную память сьпівали й сьпівали, але й на се крикнув пристав: „довольно уже". І замовкли.

Дївчина якась просить позволеня самій власноручно покласти китицю цьвітів на могилу —. „нельзя"... І підійти до могили, уклонити ся їй чолом низько до землї, за труд, за віщі слова, за сьвященні дари — „нельзя". „Нельзя" почувати, „нельзя" проявити хоч в колїнопреклоненю свій тихий сум і горе — „нельзя".

А потім почав ся „разгон публи". Буквальний розгон. Панночок, жен[illegible] штовхали в спину, кричали „прова[illegible]вай, проваливай пока цела". Ставши [illegible] чнось могилу, полїцейський чип заглядав через голови до оградки, де в глубокім мовчаню прибита горем стояла рідня покійної, бажаючи ще хоч хвилю побути коло дорогої могили — говорив: „Да что анї там — до вечора что-ли будуть толочь ся!"

І крикнуть хотїло ся: „Та чи ви люди, чи зьвірі? Во імя якого-ж проклятого прінціпа топчете ся ногами по найсьвятїйшому, що є в душі людській? Та нежеж ваш гидкий обовязок простягаєть ся аж так далеко, щоби знущати ся над горем, над масскатом смерти?"

Безсоромна брутальність, яку проявила київська полїція під командою „самого" ґен. Скалона на похоронах української поетки, кладе пятно сорому на всю російську самодержавну імперію. Так поводять ся не державні функціонарі, а хиба озьвірілі дикарі.

І дїсть ся саме се в столици України, де стоїть памятник Богдана, що віддав Москалеви нашу рідну країну.

Се нїкчемна наруга над знесиленими.

Се важка образа цїлого українського народа, на яку він не може остати довжним відповіди. — **X.**

Передрук з „Дїла".

Лесї Українцї.

На крилах смерти.

„На крилах пісень" — так зветь ся книжка поезій Лесї Українки.

А я назвав би ту книжку, в яку списати слїд всю суму житя і творчости помершої поетки, так:

„На крилах смерти — з піснею в устах".

Та. й як же його инакше назвати творчість і житє людини, що цїлий свій вік, такий недовгий і такий кипучий, знала і бачила, як повільно, день за днем, умирає її тїло, сточене неулїчимою недугою.

Тїло вмирає, а дух горить. Тїло гине, а душа не хоче могили!

Тодї зриває, бунтом з глибини творчого духа встає героїчне завзятє:

Пісню житя сьпівати на крилах смерти. Славу живому духови людини сьпівати з уст на смерть засуджених.

Ave vita! morituri te salutant! Живи житє! ті, що мають вмерти, тебе витають!

І пісня невмірущого духа Лесї Українки сьпівала ввесь час гимн усьому живому...

„Буду сьпівати, геть думи сумні!"

Сей гимн перемоги живого духа над смертним тїлом різко проходить через усї її твори і робить тепер для нас, прозою житя зайдених і знесилених, могилу Лесї Українки памятником рішучої боротьби сьвіта з пітьмою, житя з смертю.

В огнї такої боротьби, прочуваючи мабуть свій скорий конець, наша поетка так богато писала останнїми часами, що треба було тільки дивувати ся великому запасови творчої сили, яка жила в кволому тїлї.

Стоїчно, сьміливо глянути в очи смерти і згоріти в творчому огнї — се рідкий в наші сірі днї героїзм.

„На крилах смерти — з піснею в устах!"

Л. Чулий.

Заходом Центрального Комітету
і всїх злучених нюйорських Товариств і Брацтв в Ню Йорку
відограє ся

ВЕЛИКЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
в суботу, дня 6-го вересня 1913 р.
„УБІЙНИКИ"

мельодрама в 5-ох діях з піснями сольовими, дуетами, терцетами і музикою.
М. Мельника

в „Manhattan Lyceum Hall", 66-68 E. 4 St.,
межи 2-ґо Ave, New York, N. Y.

Початок точно о 8-ій год. вечер.

ЦІНИ МІСЦЬ: I-рядні 75 цент., — II-рядні 50 цент., — III-рядні 35 цент.
Місць стоячих нема, а хто скорше прийде, буде мав вигіднїйше місце, позаяк крісла по 35 цент. не нумеровані. Тикети перед представленєм можна набути у предсїдателя Й. Хомів 147 E. 4 St., в Редакції „Гайдамаки" 639 E. 11 St., і в офісї Чарнецького 30 E. 7 St.

Вп. Українцї з Ню Йорку і околицї!

В сїй штуцї будуть грати найлучші сили з Ню Йорку, прийдіть а будете задоволені. Се представленє устроюєсь на дохід Народного Дому в Ню Йорку, тож думаємо, що кождий щирий Українець, знаючи, на яку цїль сю штуку відограєсь, возьме живу участь в сїм представленю.

За добрий хід представленя і балю ручить
35—36 ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

КАЛЄНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

Ст.	Дні	Руські сьвяти
4	Четвер	Агатоніка
5	Пятн.	Ірнея
6	Субота	Евтиха свмуч.
7	Неділя	12. Тита, Варт.
8	Понод.	15. Адріян., Нат.
9	Вівтор.	Пімена преп.
10	Середа	Авг. Мойсея

НОВИНКИ.

Польщенє міст в Галичині.

По містах Галичини починаєть ся борба між польським і жидівським елементом на добре. Українці — на жаль — не беруть ще в тій акції майже ніякої участи, а то через брак міщанських орґанізацій. Про те ми вже не раз згадували і певно ще много разів прийдеть ся те порушити. Живійша борба занацувала останними часами в Новім Санчи. Польонізацію міста ширить там „комітет оборони народової" і в першій лінії стремить до того, щоби Жидам — особливо тим, що не є сторонниками асиміляції, відобрати торговлю та промисл. Жиди поставили ся до польонізаційної акції остро і влучно реаґують під проводом д-ра Кербля. Яке є поступованє Поляків в тім місті, сьвідчить найкрасше факт, що др. Кербель був приневолений проти двох польських кєсондзів зробити карні донесеня до суду. Найвисша пора, щоби також Українці не були рівнодушними на польонізаційну акцію по містах, а приступили до кріпкої контракції та самооборони.

Нове староство в Галичині.

Часописи доносять, що вже остаточно порішено утворити нове староство в Галичи з днем 1 січня 1914 року. Сю справу лучать зі справою нових фортифікацій в Галичині.

Четверта кляса на австрійських зелізницях.

Станиславівська дирекція зелізниць одержала припоручене з міністерства зелізниць, щоби висказала свій погляд в справі заведеня на австрійських зелізницях IV. кляси на взір Прусії. Відповідь станиславівської дирекції має бути прихильна тій справі.

Гостина Галичан у Київі.

Про гостину Галичан у Київі пишуть з Київа: Нас прибуло на виставку і на кооперативний зїзд 27 Галичан, між тими 8 жінок. Зараз по приїзді у Київ ми зібрали ся в тов-і „Родина", де за приводом проф. В. Шухевича спомянули ми память недавно покійної Лесї Українки; осібна делеґація зложила опісля заяву співчутя Ользї Косачевій, матери пок. Лесї. Вечером були ми в театрі Садовського, що грає тепер в городськім театрі у царськім саду; давали знану і у нас комедію „Хазяїн"; титулову ролю віддавав сам Садовський, а другу не менше нервороздну грав з великим успіхом наш земляк, Сев. Паньківський; публики зібрало ся чимало, хоч тутешні Українці ще не повернули із сіл. — Другого дня, в середу, оглянули ми Софійський Собор і Михайлівський, а опісля пішли в цілім гуртї на Байкове кладовище. там зложили ми велику китицю і два вінки з живих квіток на могилу Лесї Українки як раз тоді, коли сьвіжу ще могилу, вкриту безлічию квіток та вінків зливала горячими сльозами тяжко скорбляча мати покійниці. Опісля поклонились ми могилам: Антоновича, Старицького, Лисенка і Грінченка, ділячи ся ріжними спомнами про заслуги спочиваючих в тих могилах Українців; попри те відвідали ми і могилу нашого земляка Волод. Качали. Сполудня поспішили одні з нас, іменно учасники кооперат. зїзду, до театру Даґмарова, де почали ся наради зїзду, а прочі наші Товариші і Товаришки вибрали ся на виставку.

Взаїмність.

Російський штабовий полковник Ягенич, якого за шпіонажу засуджено на півпята року вязниці, в слїдком цісарського помилуваня вийшов 14. м. м. на волю з львівських арештів. Рівночасно одержав свободу арештований в Росії австрійський офіцир п. Волях.

Карузо тратить голос.

Найбільший сучасний сьпівак оперовий Енріко Карузо, любимець американської публики, знаходить ся тепер в немалім пригнобленю, бо чує, що зачинає тратити голос, та що конець його незвичайної сьпіваицької карієри вже близький. Недавно умисно їздив до Лондону, щоби дати оглянути своє горло найславнійшому лікареви-спеціялїстови, та засягнути його поради. Тепер перебуває Карузо на курації в Італії, де перед одним справоздавцем ґазет зрадив ся зі своїми обавами про свою дальшу сьпіваицьку будучність.

Поступи з бездротним телєфоном.

В Німеччині роблять від довшого часу проби з бездротним телєфоном, котрі видають сьвітлі результати. До тепер мож було виразно пересилати лише музичні кавалки і фонетично легкі слова, аж 12. м. м. зроблено добрий досьвід в місті Навен, де зі стації пересилано бездротним телєфоном розмови до Кольонії, Мецу, Відня і до Вільгельмсгафен. Проф. Канн, котрий у Відни відбирав телєфон, каже, що мимо перешкод з якоїсь анґлійської стації чути було у Відни зовсім докладно текст розмови, висланої з Навен. Замітне лише те, що лучше чути самозвуки. Рівнож і з Вільгельмсгафен доносять, що там чули ту саму розмову зовсім докладно. Припускають, що при ужитю сильнійших машин мож буде розмовляти з Америкою.

Для добра людий.

Вальтер Пейдж, новий амбасадор Зєдинених Держав на анґлійськім дворі в Льондонї запросив на обід сер Едварда Грея, міністра заграничних справ і весь дипльоматичний сьвіт а крім сего визначних анґлійських політиків і журналїстів. В запрошених було сказано, що незвичайно приємну вістку подасть господар своїм гостям підчас обіду. І дійсно, коли подали страви а чарки наповнили шампаном, повстав Пейдж і підніс тост на честь одного Американця, котрий не хоче, щоби називати його по імени, а котрий зложив в анґлійськім банку сто мілїонів долярів на стипендії для вчених дослїдників, лікарів і природників, щоби знайшли спосіб лічити тропікальні недуги та щоби винищити комахи і мікроби, котрі унеможливлюють житє людий в тропікальних (горячих) краях. Американець сей руководив ся сим, що люди все більше множать ся і щораз більше є людий в лагідній стрефі, коли величезні области землї в тропічних сторонах, які можуть змістити в десятеро стільки людий, а наслїдком ріжних комах і мікробів, яким сприяє теплий клімат, там така смертність, що ледви один на тисячу поборює сї трудности. Отже він жертвує свої гроші для учених, котрі вможливлять людям житє в сих горячих околицях.

Скажений пес покусав шіснайцять осіб.

Недавно привезли до Кракова до заведеня д-ра Буйвіда кільканайцять осіб покусаних скаженим псом. Жертви походять зі Сокаля, де з кінцем липня появили ся два скажені пси, котрі переликали ціле місто. Одного пса вдало ся зловити, другий дальше вганяв по місті, кусаючи людий і худобу. За короткий час покусав шіснайцять людий, з яких 11 тяжко покалїчених, головно дітий, відвезено до краківського шпиталя.

Острійше примінене іміґраційних приписів у Канаді.

У послїдних часах показують ся іміґраційні канадійські власти більше рішучими у приміненю іміґраційних приписів та старають ся приневолити також і корабельні компанії, щоби стислїйше придержували ся тих же приписів. Кождий з іміґрантів мусить від тепер мати готівкою при собі при вступі на канадійську землю 25 долярів. Хто їх не має, сего сейчас депортують. По тій причині депортовано минулого тижня 125 іміґрантів майже переважно Русинів і Поляків, котрі кромі своїх пакунків не мали нічого більше при собі. Тепер отже корабельні аґенти будуть мусїли справджувати при всїданю еміґрантів на корабель, чи мають вони вимагану суму при собі, бо в противнім разї за кождого невідповідаючого приписам іміґранта буде платити корабельна компанія 500 долярів кари. Досї практикувалось також між іміґрантами, що прибувши до Канади а не маючи вимаганих гроший, телєграфували до родини або знакомих по гроші. Від тепер такі практики департамент заборонив раз на все.

Реформа каторги в Росії.

З Петербурга звіщають, що при виготовлюваню начерка реформи каторги розбирали справу зміни безречинцевої каторги на 35-лїтну. Ся зміна повстає з двох поглядів. По перше засудженого оживлює надія на вихід з каторги. Кромі сього основою кари повинна бути рівність для всїх, а при безречинцевій каторзї молоді злочинці мають значно більшу кару, чим старші, отже більше зрівноважені. Сю нерівність усуває установа про речинець 35-лїтної каторги. Безречинцева каторга лишаєть ся лише для злочинців, які поповнили страшний злочин вже в каторзї, або підчас утечі.

Проти других віддавань розведених матушок.

З приводу того, що в останний час буває між православним духовеньством богато шлюбних розлук через зраду матушок, архієпископ херсонський Назарій підняв питанє про те, аби заборонити розлученим матушкам виходити вдруге замуж, бо се може, на гадку архієпископа, погано впливати на народню психіку. Архієпископ Назарій вказує, що на Сходї навіть вдови сьвященників не мають права вдруге виходити замуж, „но хранять въ цѣломудріи свое вдовство".

Анекдота про Греків.

Є політична анекдота такого змісту. Представники всїх народів сьвіта зібрали ся на сусїдську гутірку. Очевидно, що се можливе лише в анекдоті. Розмова зійшла на тему, що котрий з них хотів би мати. Француз хотів мати женщини цілого сьвіта, Анґлїєць всї кораблї воєнні і невоєнні, Німець гармати цілого сьвіта і т. д. Коли прийшла черга на Грека, сей по короткій надумі, чи може тому, що соромив ся сказати свою думку, чи може хотів, щоби його слова викликали більше враженє, сказав: „Я хотів би, щоби ви всї померли, а я зістав вашим спадкоємцем".

Сила орґанїзації.

Кождий мусить дивувати ся тій взірцевій і сильній орґанїзації, яку мають соціял-демократичні робітники по містах. Орґанїзація така, яка переводить страйки, удержує масу аґітаторів і видає сотки ґазет, мусить мати очевидно на те все великі гроші. В 1910 р. зібрали соціял-дем. орґанїзації в Австрії 8 мілїонів 601 тисяч 177 корон, в 1911 році 9,191.346 К а в 1912 р. 9,969.832 К. Сї величезні суми беруть ся з дрібних датків всїх зорґанїзованих робітників. Не всї робітники платять однаковий „партійний податок". Найбільше платять друкарі, бо пересічно на одного друкара припадає на рік 100 кор. партійного податку. Металеві робітники платять по 22 К річного податку на орґанїзацію; рубачі платять по 27 К річно, урядники, занятї в робітничих орґанїзаціях, платять по 70 К товариського податку річно, літоґрафи по 56 К, різники по 43 К і т. д. З тих гроший видає ся річно около 1 мілїони на запомоги для членів орґанїзації, більше як один мілїон на аґітацію, на ґазети мілїон двіста тисяч, решта на инші видатки. — З такими великими грішми можна розумість ся утримати порядну орґанїзацію. Розуміють се робітники, що без гроша нема мови про боротьбу о средства до житя і о права, тому кождий з них радо кладе свою лепту для добра громади.

Для аматорів цьвітів.

Приємности, яку справляють цьвіти, стає на перешкоді се, що різані цьвіти дуже скоро вянуть, тратять красу і запах і треба їх викидати. Проти сего добра є солона вода. Щоби збільшити приємність, яку справляють цьвіти в кімнаті, заняли ся Фуртон і Дікоме дослїдами, як би то удержати цьвіти найдовше сьвіжими. Переконали ся, що на основі прав продїставаня чиста вода до сего не надаєть ся, зате дуже добрим до сего є розчин цукру, але ріжного для ріжних цьвітів згущеня. І так для огородових гвоздиків найвідповіднійшим є 15 прц. розчин цукру, для рож розчин два рази слабший, себто 7 і пів прц.; для тулїпанів відповідного розчину ще не найшли, для турецького бозу найвідповіднійший є 12 прц. розчину цукру з додатком 1 сотної части манґанового сїрчану. Дослїдами названих Французів заняла ся в практиці досьвідна огороднича стація в Зєдинених Державах.

ХТО ХОТІВ БИ ЗАНЯТИСЬ ЗБИРАНЄМ ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЄНДАРЯ Р. Н. СОЮЗА НА РІК 1914, ЗВОЛИТЬ ВІДНЕСТИСЬ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ".

ZIRA
10 CIGARETTES FOR 5¢
НЕ ПОТРЕБУЮТЬ СЬВІДОЦТВ
ГОВОРЯТЬ САМІ ЗА СЕБЕ
Їх вартість в їх прикметі.

Граф, майор і детектив, або американське обманьство.

Кенепікіяда, яку завів у сьвіт берлїнський пивець Фойгт, находить численних наслїдувачів не лиш в Европі, але і в Америці. От що недавно лучило ся в Ню Йорку. До першорядного ювілєра заїхав гарною новозкою елеґантний пан. Відклонивши ся легко кланяючому ся в низ купцеви, казав собі показати дорогоцінне камінє. Вибрав одну штуку і вже платив за неї 25.000 долярів, коли в тім увійшов до склепу майор ґенерального штабу. Майор запримітивши в склепі пана, сердечно з ним звитав ся і раз-враз називав „паном ґрафом". Коли майор оглянув предмет, який купив пан ґраф, сказав обуреній до ювілєра: „Але-ж пане, як можна щось подібного продавати. Покажіть пану ґрафови найдорожший камінь, який маєте на складі". Ювілєр дуже тим утїшив ся, виняв дорогі брилянти, дав їх ґрафові і зажадав 50.000 долярів. Граф не мав стільки гроший при собі. Забрав отже скриночку з камінями, штабового офіцира, котрий за нього заручив, лишив в склепі, а сам поїхав по решту гроший. Минали години, а ґраф гроший не присилав. Ювілєр почав нетерпеливити ся, а офіцир був також неспокійний. Врешті офіцир заявив, що піде до ґрафа подивити ся, що стало ся. Ювілєр не хотів на те згодити ся. Між обома повстала суперечка, а що двері були відчинені, зачув її відбуваючий службу вахмайстер поліції і війшов до склепу. Оба розказали поліційному урядникови, що стало ся. Репрезентант власти казав собі показати тих 25.000 долярів. Купець показав, а вахмайстер заявив з найбільшим спокоєм, що гроші є фальшиві. Купець, котрий радше надіяв ся вибуху бомби чим подібної комедії, впав омлїлий на фотель. Вахмайстер забрав гроші, як „доказ злочину", приклікав дорожку і заявив офіцирови, що бере його з собою на поліцію, а купцеви казав що успокоєню за годину явити ся на поліції. Коли в означенім часї ювілєр прийшов на поліцію, показало ся, що впав жертвою банди обманців. По „ґрафі", „майорі" та „поліціянтови" не було анї слїду.

Темнота.

У селянина села Ачагирки тамбовської ґубернії, А. Титова, заслаб десятилїтний син. Титов приклікав знахорку із таторського повіту, котра прибула до хорого над вечір, коли приїхали з базару инші сусїди Титова. Довідавши ся, що якась баба гоїть сина травами та шептанєм, подумали, що вона чарівниця і рішили вбити її. Зійшли ся вони в хату Титова і почали мучити її: вирвали коси, викололи очи, били кулаками, топтали ногами, цїпали, кололи і потім вбили. Озьвірівши, инші хотїли вбити і Титова, та той втїк. Тоді вони побили до несьвідомости його жінку і викинули на улицю хорого хлопця.

Скандалїчна подія серед українських соціял-демократів у Вінніпеґу.

Кому з нас незвісні українські соціялїстичні крикуни у Вінніпеґу, що на нїким не липать і сухої нитки, кождому причіплять якусь латку, кождому відбирають честь і добру славу. Нікого нема чесного на сьвіті, ніхто не працює для якоїсь висшої ідеї крім них. Та між ними не все так гарне, як на око представляєсь. А що дотичить їх провідників, то серед них стільки бруду і негідного поведеня, що аж дивним стає, що ті люди мають сьмілість показуватись між чесними людьми. Усїм нам звісний соціялїстичний крикун і пероба Жулинець, що то на вічах взивав „бити в пюх" усїх несоціял-демократів. Та тепер показує ся, що кому як кому, а передовсїм самому Жулинцеви здало ся би се „бите в пюх". Перед сїмома тижнями опустив він свою вагітну жінку з двома дітьми, цїлком незаосмотрену, а сам з любовницею утїк до Нікаґо. Відну, нещасливу жінку, що виглядає на 40 кілька лїт, хоч може не має ще і трийцять, удержує на разї заряд нашого міста. Нехай нам отже пани соціялїсти скажуть, як назвати сей поступок їх визначного товариша Жулиця?

„Канадийский Русин".

Винайшли „страха".

В однім домі в Бостонї чули від недавна майже що ночи мешканцї на найвисших поверхах якийсь стукіт, дальше бачили, що „хтось" в ночи ходить, а навіть відчували, що се невидиме єство їх дотикає ся. Розуміє ся, вони так тим перейняли ся, що почали опадати на силах. Коли засьвітили, чули при сьвітлї те саме. Вість про се розійшла ся небавком на всї сторони. Вкінци зібрала ся комісія лїкарів, технїків, архітектів і ин. і ствердивши правдивість явищ, почала працювати над вияснєнєм причини. І найшла причину. Розглянувши подрібно дім, ствердили, що причиною „страхів" є лихе уладженє печий. В наслїдок сего, що вугль зовсїм не спалював ся, видїлював ся з горячих рур сїрковий і вуглевий кисень. Оба ті ґази дїлають на людський орґанїзм в сей спосіб, що затроюють його і спричинюють ріжнородні галюцинації і привиди. Коли се усунено, „страхи" більше вже не появляли ся.

Кілько є на сьвіті коний і коров.

Після статистичних обчислень є на цїлім сьвітї около 82 мілїонів коний. Найбільше коний є в Росії, бо около 25 мілїонів, відтак в Злучених Державах і Арґентинї. Загальне число коров виносить 237 мілїонів, з сего майже третя часть припадає на анґлійську Індію. Друге місце зайняли Злучені Держави з числом 58 мілїонів коров, а відтак слїдує Росія і Арґентина.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА!

Дім АҐРОХОВСКИЙ і СП Банковий
наслїдники Л. В. ШВЕНК властитель
C198
ОЩАДНІСТЬ се підстава богатства. Не скупість веде до маєтку, а розумне складанє гроший в чесним, поважнім банку, який дає ґваранцію і виплачує процент від вложених гроший.
ВИСИЛАЄМО ГРОШІ з порукою, що адресати одержать їх протягом 10 днів. Телєграфічною дорогою за 24 години. Виміна гроший по найдешевшім курсї.
ШИФКАРТИ до і з Старого краю на всї найлїпші і найпевнїйші корабельні лінії по компанійних цїнах.
КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІЯЛЬНА виладжує всякі документи австрійські, російські і німецькі, які потверджує конзуль, так що суть важні в краю.
Tel. 1323 Orchard.
Кавция зложена в касї рядовій в сумі 100.000.00 долярів
Увласнім домах: 292-294 Bedford Ave. pr. Grand Str. Brooklyn, N.Y. і 111-115 East 7th Street, New York, N.Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішлїть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободї“, Редакція не відповідає.

ПЕРЕД РІЧНИМ ЗАСІДАНЄМ ГОЛОВНОГО УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА.

І не оглянулись ми гаразд, а вже минув цїлий рік від послїдної конвенції нашої орґанїзації. На слїдуючий тиждень зїдуть ся всї Головні Урядники Р. Н. Союза до міста Бофало, щоби там відбути приписане статутом Р. Н. Союза річне засїданє і виконати вложений на себе обовязок. На тім засїданю складати будуть дотичні урядники свої річні звіти, а з тих звітів ми довідаємо ся, як розвивала ся наша орґанїзація протягом цїлого року, що вона за той час придбала, яке майно і скільки членів зискала, як господарила народним добром, взагалї — як під сю пору стоїть Руський Народний Союз під зглядом моральним і матеріяльним.

Сьогорічне засїданє нашого Головного Уряду буде ріжнити ся від усїх попередних засїдань тим, що на нїм пораз перший в історії Союза складати-муть свої звіти представителї „Просьвітної Комісії“, вибраної на послїдній конвенції в цїли ширеня просьвіти між руським народом в Америцї. Маємо надію, що звіт керманичів „Просьвітної Комісії“ випаде для нас зовсїм вдоволяючо, бо на чолї сеї інституції стоять люди сьвідомі і працьовиті, яким просьвіта нашого народа лежить на серци, і які не жалують своїх трудів, щоби сей нарід двигнути високо вгору і поставити його на рівнї з иншими культурними народами.

Не говоримо тут нїчого на адресу наших П. Т. Урядників, не даємо їм нїяких вказівок анї поручень, бо знаємо, що вони й без того зроблять свою роботу совісно і чесно, як пристало на людий сьвідомих, людий вибраних, котрих нарід надїлив своїм необмеженим довірєм і вложив у їх руки судьбу своєї дорогої орґанїзації. Та все таки нам насувають ся на ум дві дуже важні справи, котрі — після нашої думки — належало би взяти під розвагу на тім, і то конечно на тім засїданю. Сї дві справи, то: **власний Еміґраційний Дім і заснованє полїтичної орґанїзації для Русинів.**

Справа власного Еміґраційного Дому не нова. Вже нераз були спроби зробити хоть що то для наших бідних еміґрантів, але чомусь сеї справи не доведено нїколи до ладу і вона за кождий раз розпадала ся в грузи. Крайна пора взяти ся за се дїло енерґічно та з добре обдуманим плином, бо час летить, другі народи (навіть менші числом від нашого) поступають сьміло та твердим кроком вперед, а ми стоїмо на місци і ждемо, мов ті старинні Жиди, на манну з неба.

Заснованє полїтичної орґанїзації для американських Русинів — се річ для нас нова, ще добре у загалу не підготована, але під пору докоче потрібна, бо без неї з нами нїхто не схоче числити ся, а й ми самі не знаємо, кудою йти... Нарід, який не має ясно скристалізованої думки що-до приналежности полїтичної, не є властиво народом, а хиба тільки (і то уже в найлїпшім разї) етноґрафічним матеріялом, що служить чужинцям до всїляких научних дослїдів тай більш нї до чого! А воно чейже так не повинно бути! Доки ми не підемо з духом часу і не станемо занимати ся реальною полїтикою, доти український 30-мілїоновий велитень буде... гнилою колодою, а не народом у властивім того слова значіню. Доказом сього може послужити наш такий нарід в Галичинї. Як довго галицькі Русини „цивілїзували ся“ по всїляких касинах та читальнях, так довго помітували та погорджували ними „сильні сьвіта сего“; якже смирні „Тирольцї Сходу“ вилїзли із своєї „рутенської“ шкаралупи на сьвіт божий, — ого! вже не тільки Поляки, але і Нїмцї та инші народи австрійської імперії почали з ними рахувати ся! От що значить полїтика!

А яка наша полїтика тут в Америцї? Хто з нами числить ся? Яку ми маємо вартість у тих людий, що укладають стейтові та федеральні закони?... Та що тут дивувати ся, коли ми самі не знаємо, до якої полїтичної партії себе зачислити! А як би то воно було для нас гарно і пожиточно, наколиб ми згуртували ся у якесь одно, суцїльне і сьвідоме полїтичне тїло!

Міг би хтось сказати, що до урядників Р. Н. Союза не належать такі справи, як Руський Еміґраційний Дім і власна полїтична орґанїзація. Се правда. Статут нашої орґанїзації тай конвенційні ухвали не говорять нїчого про подібні справи, але нам не треба забувати, що нобіє права писаного є також право неписане, з яким повинні числити ся і його респектувати ті одиницї, котрих судьба зробила провідниками народа. Як сих пекучих справ не полагодить Головний Уряд нашої орґанїзації, то зробить се хтось инший, а за тим иншим піде наш нарід, бо нарід іде завсїгди за тим, хто йому найлїпше сприяє, найбільше дає.

Маємо надію, що Головний Уряд Руського Народного Союза не перейде над піднесеними висше двома справами до порядку дневного, але зробить усе можливе, що в данім випадку зробити дасть ся. Поки-що ми витаємо весь Головний Уряд нашої орґанїзації, який збирає ся отсе на своє річне засїданє, і кличемо Йому ґрімке: слава! Радьте, Високоповажані Панове, над долею нашого любого Р. Н. Союза, а враз з тим не забувайте на цїлий загал руско-українського народа, що вимагає від Вас великих дїл в імя великої ідеї. Боже Вам помагай!

Канадійська мізерія.

Статя під повисшим наголовком находить ся в ч. 180 „Дїла“ (з дня 14. серпня с. р.). Надіслав її до згаданого дневника п. В. Свистун, що перебуває тепер у Вінніпеґу і мав нагоду приглянути ся тій „канадійській мізерії“ з близька. Кореспонденція має дату 26. липня 1913., а зміст її такий:

Галицькі Українцї певно думають, що їх братя, канадійські Українцї, зробили величезний поступ в полїтичній та культурно-національній области. Сю ілюзію піддержали безперечно висліди поїздки п. Демидчука по Канадї.

Що дійсно Галичани-Українцї представляють собі Канаду, а зглядно відносини між канадійськими Українцями в дуже рожевім сьвітлї, можуть послужити за примір Карманський та Крижанівський, які недавно приїхали сюди з дуже оптимістичними поглядами на тутешні відносини, але дуже скоро мусїли в них розчарувати ся. Коли п. Демидчукови представилась Канада дійсно в додатних красках, то се можна пояснити тим, що його витано всюди як представника галицької України та й ведено його в слїд за тим сюди на нарочно до сего приготовану сцену, так що він не міг заглянути, як слїд, поза кулїси тутешнього житя.

Положенє Українцїв в Канадї є дуже погане і то майже під кождим зглядом. Навіть матеріяльна сторона не є так сьвітла, як декому здавало ся би. Відносини економічні сего року дуже кепські. Іміґрація до Канади прибрала сего року застрашаючі форми. Українцїв з Галичини, Буковини та України рос. прибуло понад сподїванє богато, і вони тиняють ся тут без роботи цїлими днями! Поносять тут вину в значній мірі знані людцї з Галичини, котрі не посоромили ся ужити свого посольського впливу на те, щоб виправляти сюди еміґрантів хиба на ще гіршу нужду, як в Галичинї*).

Тепер цїлковитий економічний застій в Канадї, і коли хто инакше говорить, то має тільки свої особисті інтереси на увазї. Дальше еміґрація з Галичини і Буковини цїлком непожадана, бо не приносить жадних користий нї для нашої справи, нї для самих еміґрантів, та веде за собою необчислимі шкоди.

Не менше сумно представляють ся инші справи, як справа нашого шкільництва, просьвітної та полїтичної орґанїзації та справа релїґійна.

Тут українського шкільництва так якби й не було. Двомовні анґлїйсько-українські школи — се просто глум над українським народом в Канадї. В таких двомовних школах всього учить ся тільки по анґлїйськи, а рідної мови української можна учити тільки годину денно. Тай то стоїть сіллю в очах Анґлїйцїв, які не криють ся зовсїм з своїми замірами що-до цїлковитої заглади таких двомовних шкіл.

В Манїтобі ще як-так стоїть справа нашого шкільництва. Тутешнє консервативне правительство числить ся ще трохи з домаганями (а властиво просьбами) Українцїв на поли шкільництва, а то з огляду на недалекі вибори, підчас яких воно надїєть ся на поперте Українцїв проти лїбералів. За те в Альбертї, де вибори до провінціонального парляменту вже відбули ся, тамошнє правительство (лїберальне) працює тепер над цїлковитим знищенєм і тих маленьких прав, які мали дотепер Українцї на поли шкільництва. Українських учителїв (в числї кільканайцять) нагнано без пардону з альбертійських двомовних шкіл а на їх місце назначено анґлїйських учителїв. То саме, що стало ся нинї в Альбертї, може статись завтра в Манїтобі та Саскечевані.

Пишучи про справу нашого шкільництва, годить ся згадати також про сегорічну конвенцію укр. учителїв Манїтоби, яка відбула ся 11. та 12. липня с. р. у Вінніпеґу. На жаль з ходу парад конвенції видко, що укр. учителї в Канадї не мають ще скристалїзованих поглядів на свою роботу й своє становище серед українського народу в Канадї та не доцїнюють ваги теперішного критичного положеня нашого шкільництва, задивляючись занадто оптимістично на наміри тутешнього правительства в обсягу шкільництва. Кромі ухваленя кількох работїнних резолюцій до мінїстерства просьвіти, в яких досить обережно представлено кілька наших шкільних бажань, як обсада місця учителя нашої мови і лїтератури в учительській семінарії в Брендонї, не порішено нїчого позитивного, що поглибилоб та зміцнилоб орґанїзацію укр. учителїв та способи борби проти нахабних змагань шовінїстів Анґлїйцїв.

Ще сумнїйше стоїть справа просьвітна. Кромі кількох читалень, які істнують на кольонїях цїлком відрубно одна від другої тай без жадного проводу, нема тут жадного просьвітного товариства, що узяло би справу ширеня просьвіти з Канадї в свої руки. В самім Вінніпеґу на кільканайцять тисяч укр. мешканцїв нема анї одної читальнї. Минувшої зими уряджено зате кільканайцять лїтературних вечерів в анґлїйській гали, яку солено треба було за кождим разом оплачувати. Зачинаєть ся вже троха в тій справі зворот до лїпшого, бо кілька сьвідомійших одиниць носить ся з серіозною гадкою заложити в Вінніпеґу просьвітне товариство на взір львівської „Просьвіти“, яке ширилоб просьвіту закладанєм читалень, видаванєм (по можности) книжок і т. и.

Полїтичної орґанїзації нема покищо жадної. Правда, перед сьогорічними виборами до альбертійського парляменту тамошні Українцї заснували щось в роді полїтичної орґанїзації, яка поставила 4 самостійних українських кандидатів, але вона істнувала тільки до кінця виборів.

Годилоб ся сказати дещо й про церковну справу. Релїґійна борба між усякими сектами серед нашого народу в Канадї мала все дуже острі форми. Всї сподївали ся одначе, що з приїздом еп. Будки вона у великій мірі спинить ся, бо епископ своєю властию привернув би в першій мірі порядок в гр.-кат. церкві, яку взяли в свій монополь Французи, а своїм тактом вплинув би й на другі релїґійні секти серед нашого народа. Алеж еп. Будка на початку свого урядованя опинив ся в дуже прикрім положеню, бо не маючи достаточних матеріяльних средств та не знаючи доорє відносин краю, а крім сього опущений нашими т. з. провідниками, які навіть не уважали за відповідне познакомитись з ним, мусїв удати ся до своїх товаришів по урядованю т. є. до французьких епископів і мирити ся з французькими сьвящениками. Одначе тепер можна надїяти ся на лїпший зворот в сїй справі. Наша інтелїґенція проявляє охоту зближити ся до еп. Будки, приходячи до переконаня, що в початках національної боротьби, треба числити ся зі всїми синами нації, а подібне бажанє проявляєть ся зі сторони еп. Будки. Коли таке зближенє наступить, а епископ має без сумнїву дійсно шляхотні наміри супроти українського народа в Канадї, то з сего вийде тільки загальна користь.

У другім відступі наведеної дописи є натяк на особу п. Демидчука, якому „Канада представилась дійсно в додатних красках“... На підставі сього висловy міг би дехто догадувати ся, що п. Демидчук „аґітує“ в Галичинї за Канадою і посередно жене воду на млин тов-а „Канадієн Пасіфік“. Щоби з приводу таких і подібних повисшому висловів не ширило ся нїяке баламутство, п. Демидчук помістив у 182 ч. „Дїла“ ось такий „Лист до редакції „Дїла“:

„В справі гостини в Канадї. Супроти того, що у вчерашнім *Дїлї* й *Новім Слові* появили ся майже рівнозвучні дописи з Вінніпеґу в Канадї, де сказано, що представляю тамошні відносини між Українцями в рожевім сьвітлї, мушу в інтересї правди зазначити, що я не мав ще нагоди публично висловити ся про Злучені Держави й Канаду прямо тому, що я приїхав кілька днїв перед шкільними феріями і то в часї найенерґічнїйшої передвиборчої працї. Тому й поголоски, які появили ся в Канадї про мої звіти, не можуть бути основані на віродостойних жерелах. Приватні інформації, які я даю на ріжнородні листовні запити про Злучені Держави й Канаду, зовсїм не оптимістичні, хиба, що я все тверджу, що є велике поле до народної працї для характерних і витревалих одиниць, котрі на все приготовані, навіть на фізичні роботи в фабрицї, чи при будові зелїзниць або в копальнях — бо се одинока „посада“ для наших інтелїґентів, що не знають анґлїйської мови. Через те, що я ще публично не висловлював своїх поглядів про заморських Українцїв, не мож також судити чи я добре пізнав тамошні відносини, чи лише поверховно. З чисто знова утілїтарних зглядів, а зглядно ізза гостинности, якої я зазнав від наших земляків в Америцї, я не можу знова витягати на сьвітло денне цїлої правди, тимбільше, що се нїкому на нїщо не придасть ся. — *Семен Демидчук.*“

Коли вже мова про Канаду, а зглядно про тов. „Канадієн Пасіфік“, що закинуло свої сїти на наш старий край (понайбільше на східну часть Галичини), то не від річи буде, коли наведемо тут білянс сього товариства за цїлий минувший рік. Отже на зборах дирекції тов. тов. „Canadian Pacific“, що відбули ся недавно в Монтреалю, сконстатовано ось такий стан того товариства з днем 30-го червня: Дохід „брутто“ з зелїзниці і кораблїв творив в мин. роцї суму $139,-395.699.00. Видатки підприємства творять суму $93.149.825.00, так *що чистий зиск творив суму 46,245.374 дол.* Чистого зиску із самих корабельних підприємств було $36,615.085.00. По виплаченю всїх дивіденд остало плюс $18,-310.257.00, котрий перенесено на будучий рахунок. До сего доходу не вчислено спеціяльних доходів з продажі землї, котрі творять суму $6,598.151.00.

„Дїло“, надрукувавши повисший звіт на своїх стовпцях, подає від себе такі замітки:

„Значить ся, „Канадієн Пасіфік“, яке свого часу о. Сембратович не завагав ся представляти добродїєм Українцїв, робить особливо на них знамениті інтереси. Висота його чистих зисків пояснює також, чому Сипіяр має тільки оборонцїв та що для него працює стільки аґентів. Ось в самій львівській філії „Канадієн Пасіфік“, яку веде свояк о. Сембратовича Яків Гануш, були заняті як аґенти: Адамович Мечислав, учит. в Нижанковичах (пов. Перемишль); Іван Петрик, кравець в Козівцї (п. Тернопіль); Іван Чугайовський в Мельници (п. Борщів); Михайло Матушевський, Устє епископське (п. Борщів); Н. Марґулїєс, Підгайцї; Іван Оканець, Вікно (п. Скалат); Маріян Потоцький, Турка над Стриєм; Теодор Рудник, Мацошин (пов. Жовква); Шулїм Рубін, Скалат; Микола Андрухович, Цьвітова (п. Бучач); Стефан Приймич, Дубовиця (п. Калуш); Григорій Чорний, Швейків (п. Підгайцї); Павло Гарабура, Черпелиця (п. Городенка); Олекса Вагилевич, Перегінсько (п. Долина); Барух Табак, Скала н. Збручем; Мозес Тунїс, Василькївцї (п. Гусятин); Йосиф Фрідберґ, Калуш; Ізраель Френкель, Мостиска; Бернард Фрайд, Грималїв (п. Скалат); Х. Е. Фаєрштайн, Скала (п. Борщів); Бернард Ляндав, Рачина (п. Ярослав); Мендель Райтман, Увисла (п. Гусятин); Йосиф Розенбавм, Стрий; Лев Ріхтер, Мельниця (п. Борщів); Азріель ректе Ашіель Ґотесфельд, Скала; Еліос Гакер, Коломия; Михайло Кринїшин, Камінка волоська (п. Рава руська); Юліян Ярославський, управитель школи, Ропенка (п. Лїско); Маркус Кремніцер, Скала (п. Борщів); Копель Гут, Товмач; Зелїг Міґер, Рава руська; Іван Добруцький, управитель школи, Филипківцї (п. Борщів); Михайло Петрицький, посол, Копичинцї; Іван Давидович, Залїщики; Мозес Дайтш, Чортків; Антін Урбанський, Заруде (п. Зборів); Й. Вальдман, Шершенївцї (п. Борщів); Йосиф Вайсман, Карачівка (п. Борщів).

Справозданє

відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. Союза з поїздки за серпень о. р.

На просьвітних зборах:

В Stapleton, N. Y., вписало ся до „Просьвіти“ 26 членів і зложило: вписового $6.50; Бр. сьв. Арх. Михаїла жертвувало $5.00. Разом $11.50.

В Carteret, N. J., вписало ся до „Просьвіти“ 22 членів і зложили: вписового $5.50; передплати $4.75; Бр. сьв. Михаїла жертвувало $10.00; Тов. Зап. Січ жертвувало $5.00. Разом $25.25.

В Bound-Brook, N. J., вписало ся до „Просьвіти“ 17 членів і зложили: вписового $4.25; передплати $8.00; Бр. сьв. О. Николая жертв. $5.00. Разом $17.25.

В Trenton, N. J., вписало ся до „Просьвіти“ 19 членів і зложили: вписового $4.75; передплати $0.75. Разом $5 50.

В Perth Amboy, N. J., вписало ся до „Просьвіти“ 27 членів і зложили: вписового $6.75; передплати $9.50; за переписні картки $1.90; Бр. сьв. О. Николая жертв. $5.00; Тов. Зап. Січ жертвувало $5.00; Бр. сьв. Василія Великого $5 00; Всч. о. Йосиф Чаплинський $3.00; Вп. Іван Переговський $1 00. Разом $37.15.

В Millville, N. J, вписало ся до „Просьвіти“ 20 членів і зложили: вписового $5.00; передплати $1.25; Бр. сьв. Василія Великого жертвувало $5.00. Разом $11.25.

В Chester, Pa., вписало ся до „Просьвіти“ 38 членів і зложили: вписового $9 50; Бр. Сон. сьв. Духа жертв. $5.00. Разом $14.50.

В Wilmington, Del., вписало ся до „Просьвіти“ 21 членів і зложили: вписового $5.25; передплати $4.25; Бр. сьв. Ів. Хрестителя жертвувало $5.00. Разом $14 50.

В Coatesville, Pa., вписало ся до „Просьвіти“ 16 членів і зложили: вписового $4.00; передплати $4.50; Бр. Сон. сьв. Духа жертв. $10.00. Разом $18.50.

В Allentown, Pa., вписало ся до „Просьвіти“ 29 членів і зложили: вписового $7.25; передплати $3.75; Бр. сьв. Арх. Михаїла жертв. $10.00; Сестр. Непр. Зач. Пр. Діви $5.00; Тов. Богдана Хмельницького з Easton, Pa, жертв. $5.00. Разом $31.00.

КОНКУРС.

Сим подасть ся до відома інтересованим, що „Просьвітна Комісія“ при „Р. Н. С.“ оголошує конкурс на запомоги для бідних українських студентів(ок), котрі учать ся по американських висших школах сьвітських. Петиції приймають ся на слїдуючих умовах:

1. Просячий мусить бути народности руско-української.
2. Мусить учащати до висших шкіл сьвітських в Америцї.
3. Повинен посьвідчити свою убогість.
4. Мусить бути членом Руського Народного Союза (старого).
5. Стипендію приймає яко пожичку, котру по скінченю шкіл зобовяжеть ся звернути Р. Н. Союзови.
6. Написати власноручно українською мовою свою просьбу.
7. Предложити відповідні сьвідоцтва.

Просьби належить надсилати до руки предсїдателя „Просьвітної Комісії“ на адресу: Dr. W. J. Siemiński, 4105 N. Avers Ave., Chicago, Ill.

Др. В. Й. Сїменович, пр. Пр. К.
Емілїя Струтинська, секр.
Ол. Неприцький Грановський, секр. пр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим пригадує ся пп. місцевим Урядникам Р. Н. Союза, що кождий відділ Р. Н. Союза має найдальше до 30 кождого місяця прислати припадаючий на него розмет.

Відділи не тримаючі ся сего, будуть безпроволочно суспендовані, а за наслїдки будуть відповідати місцеві Урядники перед своїми членами за їх неточність в своїм урядованю.

Голов. Уряд Р. Н. С.

*) Тут мова про парляментарного посла Мих. Петрицького, який є одним з численних аґентів тов-а „Канадієн Пасіфік“ і який, натуживаючи свого посольського становища, вислав велике число руских еміґрантів до Канади. — Ред.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Іван Франчук.

За рідний край.

(Дальше).

МУЦІЙ СЦЕВОЛЯ.

Римляни мали давнійше царів, але послідний їх цар Тарквіній був такий лютий, що Римляни не могли довше терпіти його жорстокости і прогнали геть з краю. Він однак не думав так скоро зречи ся панованя. Удав ся до чужого царя, до Порсени з просьбою о поміч.

Сей згодив ся помогти, зібрав військо і пішов на Рим, щоби назад посадити на престол прогнаного короля. Римляни були за слабі і не важили бороти ся з ворогом в отвертім бою, тому засїли в своїому місті, в Римі. Порсена обступив місто і відтяв всякий довіз живности. В Римі настав страшний голод і Римляни вже мали піддати ся, але в сїй тяжкій біді знайшов ся один герой, Ґай Муцій, що постановив убити ворожого царя, думаючи, що смерть Порсени увільнить рідне місто від облоги.

Сей герой закрав ся до ворожого табору, але помилив ся і убив не царя, лиш царського писара, що ходив в дорогій одежі. Муція було зловлено і взято на допити, та він не хотів нічо зрадити. Тоді цар загрозив йому тортурами. Та Муцій на доказ, що не лякаєть ся жадних мук, вложив праву руку в огонь і держав її там, не скрививши ся навіть.

Се геройство так подобало ся Порсені, що він звелїв пустити Муція на волю. Тогди Муцій на відході так сказав до короля:

— Ти не хочеш мого житя. Але я скажу тобі, що не сам я хотів тебе убити: в Римі ще є триста таких, як я. Вони заприсягли тебе убити — і що не вдало ся менї, вдасть ся котрому з них. Не тїш ся отже, що я тебе не убив, а лїпше покинь воювати.

Цар налякав ся слів Муція і, боячи ся о своє житє, заключив з Римлянами мир і відступив від облоги.

Се ми говорили про старинних людий, але перейдім тепер від історії старинної до близших до нас часів і тут шукаймо примірів любови до рідного краю і пожертвованя для нього.

ВІЛЬГЕЛЬМ ТЕЛЬ.

Недалеко від Тиролю, о межу з Австрією знаходить ся сусїдна держава Швайцарія. Малий се край, такий як пів нашої Галичини, а до того в більшій части гористий, та мимо того люди там живуть лїпше, як наші мужики, а то завдяки промислови і працьовитости тамошних мешканців. Тамошні люди дуже привязані до рідної землї і не раз вже дали докази своєї безмежної любови.

Шістьсот лїт тому назад більша частина швайцарського краю належала до нїмецького цїсарства. Цїсарі самі не жили в краю, а з їх рамени правили Швайцарією намісники, звані „фоґтами" або по нашому війтами. Бували серед тих війтів всїлякі люди, але по найбільшій части трафляли ся злі: немилосерно стягали з народа податки, обходили ся жорстоко з людьми, не боючи ся за безправства нїякої кари, бо коли Швайцари жалували ся перед цїсарем, то війти все представляли нарід за бунтівників і лихих людий.

Вкінци не стало терпцю Швайцарам. В роцї 1291 трех визначних мужів — Штавфахер, Вальтер Фірст і Арнольд з трох кантонів, чи то повітів Швіц, Урі і Унтервальден — скликали в ночи на нараду найчільнїйших громадян. Нарада відбула ся в долинї Рютлї над озером Чотирох Кантонів і ухвалено на тій радї не слухати війтів і боротись з ними до послїдної краплї крови. Розуміли, що першим услівем до удачі є єдність і згода; тому заприсягли твердо стояти один за всїх, а всї за одного.

В тім часї лучила ся пригода, що приспішила вибух народного гнїву. Над кантонами Урі і Швіцом був війтом Ґеслер, найбільше жорстокий зі всїх. Щоби допечи Швайцарам, казав повісити серед ринку на жердцї княжий капелюх і звелїв, щоби кождий, хто буде попри той капелюх переходити, кланяв ся капелюхови. Коло жердки поставив двох сторожів, щоби непослушного зараз увязнили. Деякі були послушні, але більша часть мешканців оминала здалека се місце.

Одного разу переходив попри жердку селянин Тель зі своїм сином. Він не поклонив ся капелюхови і за те посїпаки сейчас же його увязнили.

Як на те надїхав кінно і сам грізний війт Ґеслер. Довідавшись, що стало ся, закипів гнївом і постановив Теля як найострійше покарати. І вигадав страшну річ: знаючи, що Тель уходив за найзручнїйшого стрільця, Ґеслер так сказав до него:

— Я хотів би переконати ся, чи справдї ти такий стрілець, як о тобі говорять. Положи отже яблоко на голову твого сина, відійди на сто кроків і як стрілою зібєш те яблоко з голови хлопця, то прощу тобі твій переступок, а як нї — згинеш.

Тель зразу не хотів і чути про таку страшну пробу, бояв ся наражати житє свого сина, не довіряв своїй влучности. Змушений однако Ґеслером, згодив ся. Виняв лук (тогди ще не знали рушниць) і дві стріли, поклав синови яблоко на голову, відійшов на сто кроків, натягнув лук, довго цїлив і вкінци стріла засвистала і струнула яблоко з голови сина. Піднїс ся оклик радости і подиву, бо не малої штуки доказав Тель!

— А на що ти виняв був другу стрілу? — спитав його Ґеслер.

— Коли-б я був убив сина — відповів Тель, — друга стріла булаб тебе поцїлила.

На те звелїв Ґеслер закувати Теля, кинути в човен і повезти з собою до вязницї у свій замок, що стояв по другім боцї озера.

Та підчас плавби піднялась на озері страшна буря і грозила кождої хвилї розторощити хиткий човен. Налякав ся Ґеслер, казав розвязяти Теля і дати йому весло в руки, бо Тель був не тілько найлїпшим стрільцем, але і найлїпшим керманичем. Тель справдї причалив щасливо до берега, та сам вискочив, а човен відпихнув ногою на озеро і скрив ся в горах.

На силу дістав ся Ґеслер до берега і вертав гнївний до свого замку, роздумуючи, яку би тяжку кару наложити на Теля. А тимчасом Тель, видіставши ся щасливо з човна, скрив ся в горах при дорозї і чекав на Ґеслера, тримаючи стрілу на поготові. І в ту хвилю коли жорстокий війт приближав ся до засїдки, Тель випустив стрілу з лука — і Ґеслер погиб на місци.

Убийство Ґеслера приспішило повстанє Швайцарів. На вість про смерть тирана зірвали ся верховинцї, заняли одного дня всї замки і оголосили свободу свого рідного краю. Союз тих трех кантонів і дав підставу істнуючого нинї швайцарського союза. До него приступили другі кантони, і Швайцари набрали вскорі такої сили, що не дали ся покорити своїм ворогам.

Але князї нїмецькі не хотїли позбути ся власти і вели на Швайцарів військо за військом, щоб їх покорити, та одушевлені любовю до свого рідного краю Швайцари відпирали ворожі полки. В 1315 роцї князь Леопольд повів двайцять-тисячне військо на гордих хлопів. Та хлопи не злякались і заняли всї гірські верхи, де лиш була дорога між горами, щоби боронити вступу.

Військо Леопольда йшло тїсною стежкою між горою, а озером. Місце те називало ся Морґартен. Лицарі нїмецькі були в тяжкій зброї, сидїли на конях також вкритих желїзом і тому з тяжким трудом підіймались по дорозї вгору. В сїй хвилї Швайцари почали стріляти з лувів, кидати з гори на військо колоди та відломки скал. Між лицарством повстала велика метушня. Налякані конї почали кидатись на всї сторони, падали зі своїми їздцями на землю, топили ся в озері. Дармо силувались лицарі-пани оборонитись — під ударами хлопів полягло їх багато, багато потопило ся в озері, а прочі з соромом утїкли.

АРНОЛЬД ВІНКЕЛЬРІД.

Якийсь час мали Швайцари спокій. Аж в 1386 р. впали знов до них австрійські війська. В провалю під містом Семпах стрітили ся оба ворожі табори. Лицарі австрійські виступили в збитих рядах з довгими списами. За кождим натором падали Швайцари густо, бо через довгі списи не могли досягнути ворога. Аж нараз виходить наперед один Швайцар Арнольд Вінкельрід і, кликнувши до своїх: „Братя, памятайте на мою жінку і дїти", кидаєть ся на лїс тих списів.

Обхопив руками списи, кілько міг загнути, пхнув їх собі в груди і повалив ся на землю. А що лицарі не могли так борзо повитягати списів з його тїла, то в сей спосіб повстала в рядах лицарства прогалина. Сею прогалиною вдерли ся Швайцари в середину ворожого війська і розбили його.

Так виборали собі Швайцари свободу, а імена Теля і Вінкельріда полишуть ся на завсїгди в памяти не тілько Швайцарів, але і всїх других народів, котрим дорога свобода і воля рідного краю.

АНДРІЙ ГОФЕР.

А перейдемо тепер ще до новійших часів, до початку минулого столїтя. Діяло ся се в тих часах, коли то непобориний імператор Французів Наполеон перебігав зі своєю армією з краю до краю і накидав побідженим народам свою волю. Тяжка рука Наполеона не поминула і Австрії. В наслїдок мира, який заключено з Наполеоном в Пресбурґу в роцї 1805, мусїла Австрія відступити Баварцям цїлий Тироль.

Але Баварцї не уміли приєднати до себе Тирольців: поводились з ними незмірно гордо, установляли нелюбі жителям закони, гнобили нарід податками, завели страшенно тяжкі побори рекрута і взагалї сильно дали ся в знаки Тирольцям. Тому то не дивниця, що у Тирольців повстала гадка будь-щобудь за всяку цїну відорватись від Баварців а прилучити ся назад до Австрії.

Першим, у котрого повстала ся гадка, був Андрій Гофер. Він уродив ся 1767 р. в Пассейрталї, де його отець держав гостинницю, котру відтак по смерти батька обіймив сам Андрій. Згодом він оженив ся і мав кількоро дїтий; був дуже побожний, а над усе пристрастно любив свій рідний край. На грудях у него завсїгди висїв на грубім золотім шнурку срібний хрест, а чорна борода, що сягала майже до пояса, надавала його поставі великої поваги.

Гофер з болем дивив ся на поступованє Баварців і коли в краю в наслїдок їх безоглядности все кипіло, надумав визволити ся. Знайшов людий, що так, як і він, болїли над недолею рідного краю і порозсилав їх у всї закутини краю намовляти земляків до повстаня. Сам також не спочивав, а ходив з місця на місце, говорив, аґітував, докоряв — і не тревало довго — а цїлий нарід уже підняв ся і чекав лише знаку, коли мав скинути з себе ярмо.

Підчас сих заходів Гофера, розпочала ся наново війна між Австрійцями а Французами. Австрійцї побідили Наполеона під Аспери — і власне по сїй побідї закликав Гофер Тирольців до повстаня. Тяжка і завзята була борба верховинців з сильним ворогом, але Тирольцї бороли ся, як льви, і побіджали ворога на кождім місци. Вже в кілька день по повстаню, а саме 12. цьвітня 1809 р. заняли Тирольцї столицю краю Інсбрук. Велика радість огорнула серця Тирольців, бо з занятєм Інсбрука не стало вже ворога в краю, і сьмілі оборонцї почули себе свобідними.

Однакож щастє змінило ся на некористь відважного гірського народу. Наполеон опять побідив Австрійців, і Баварцї, осьмілені воєнним щастєм Наполеона, впали до Тиролю з кількох сторін і наново заняли Інсбрук. Біль огорнув синів Тиролю на сю вість, а хотяй вже много крови пролляли Тирольцї в обороні свого рідного краю, а всеж таки рішились на ново підняти повстанє. Андрій Гофер зібрав знов військо і повів його на ворога.

Дня 29. мая прийшло опять до борби під мурами тирольської столицї. Боротьба була завзята, сам Гофер кидав ся з найнебезпечнїйші місця, де нагустїйше свистали кулї і словом і дїлом загрівав своїх до витревалости. Його імя сїяло пострах між ворогами, а Тирольцям додавало сьмілости. Цїлий день кипіла люта борба, а коли настала ніч — Баварцї, видячи, що не зможуть „хлопів", як вони згорда називали Тирольців, вийшли незамітно під ослоною ночи з міста.

Тироль вдруге освободжено, і Гофер урочисто в'їхав до столицї серед радісних окликів одушевленого народа. Але радість Тирольців не тревала довго. Французи побили знов Австрійців і заключили з ними роз'єм. В наслїдок того Баварцї і Французи заняли пораз третий Тироль, а австрійські війська мусїли добровільно уступити з краю. Розпука огорнула хоробрих синів гір.

В тім нещаснім положеню лиш один Гофер не стратив надії і відваги. Він опять додавав духа своїм землякам, і коли ворожі війська війшли до краю, під його проводом знялось нове повстанє аж з чотирох сторін рівночасно. Під селом Мавльс прийшло до рішаючої битви.

Гофер на чолї своїх вірних доказував чудес хоробрости. Французів розбито зовсїм, а полководець французький спас своє житє лиш тим, що перебрав ся за простого жовнїра. Та неприятель мимо сего мав ще досить сили і запер ся в Інсбруцї. Тирольцї мусїли пораз третий здобувати свою власну столицю і подібно, як в маю, так і тепер, неприятель піддав ся по однодневній завзятій борбі.

На Успеніє Пресьв. Богородицї, в сам день імянин Наполеона, Андрій Гофер відбув вдруге торжественний вїзд до Інсбрука. В краю не стало неприятеля, а цїсар Франц обдарував Гофера золотим ланьцухом з ордером і іменував його намістником в Тироли. Був се найщасливійший день в житю Гофера, а разом з ним тїшив ся і цїлий нарід.

Але не проминули ще днї загального одушевленя і радости, як по краю летом блискавицї рознесла ся сумна і страшна вість. Цїсар заключив з Наполеоном мир в Шенбрунї, і прирік віддати назад Баварцям Тироль. Тирольцї не хотїли прямо вірити тій вісти та і сам Гофер не міг знайти ради і відповіди. Він найбільше терпів і вість та його найтяжше зломила. Але не хотів вже дальше проливати крови надармо, піддав ся конечности, а наказавши Тирольцям зложити оружіє, вернув до свого дому.

Однакож роля його ще не скінчилась. В кілька днів по повороті своїм до дому, він станув знов на чолї Тирольців і повів їх на нову борбу. Вправдї побідив неприятеля в кількох місцях, але ряди Тирольців зменчали ся з дня на день і прийшла хвиля, коли хоробрим мужам не стало сил до дальшого бою і мусїли зложити оружіє.

Страшно відтак мстив ся ворог на побіджених. За голову Гофера, що схоронив ся високо в горах, назначено було високу нагороду грошеву, але довший час нїхто не злакомив ся на ню, хоть многі Тирольцї знали, де проживає Гофер з родиною. Припадково довідав ся о місци побуту Гофера один пастух Рафель. Сего зманив юдиний гріш і він зрадив криївку народного героя Баварцям.

Окружили в ночи Баварцї колибу Гофера, забрали і увязнили його разом з родиною. Родину опісля увільнено, а його самого повезено до Італії і засуджено на смерть.

Смілим кроком ступав Гофер на місце своєї смерти. В руках держав хрест, що його все носив на грудях, а лице його сіяло, як тогди, коли проганяв ворога з краю. Очий не дав собі завязати. Не раз глядів він смерти в очи і тепер хотів прямо глянути.

Дванайцять рушниць гукло — і Андрій Гофер з окликом: „Нехай жиє Тироль" повалив ся неживий на землю.

Так погиб герой, що всї свої сили посьвятив для свободи вітчини. Андрій Гофер погиб, але память о нїм не загинула між вдячними земляками. Його тїло перевезено з Італії, похоронено в катедрі в Інсбруцї і поставлено мармурний памятник. В кождій селянській хатї висить образ сего героя, а батьки, вказуючи дїтям на него, навчають синів, щоб вони любили свій край і боронили його так, як Гофер.

В тій то війнї о свободу не один Гофер лише визначив ся. Було много мужів, що вславили ся сьмілостию і хоробростию. На жаль, не маємо місця згадати їх всїх, спомянемо хиба ще про геройський подвиг одної дївчини, котра своєю неустрашимістю і погордою смерти поставила ся нарівнї з героями цїлої історії. Тою дївчиною була Елїза Вальнер, донька корчмара. Ось що розказують про її сьмілий подвиг.

Було се 11-го цьвітня, два дни по проголошеню повстаня. Гофер з вірними Тирольцями заняв був гори, що окружали Штерцінґ і очікував Баварців, що мали переходити долиною. З мужами були і жінки, які мали плекати ранених; між ними була і Елїза Вальнер.

Недовго чекав Гофер на неприятеля: от з супротивної гори надійшли Баварцї і спустили ся в долину. Мали ся однакож на осторожности перед Тирольцями і хотяй не знали, що Гофер близько них, та все-ж, розложивши ся таборами в долинї, утворили „каре", себ-то чотирокутник, як се від Наполеона навчили ся.

З гори, де стояв Гофер, виходила на долину дебра. Гофер казав Тирольцям зійти в сю дебру і звідтам непадїйно випасти на ворога. Тирольцї зробили як приказав Гофер. Але Баварцї, сподїючись можливого нападу, поставили проти дебри дві пушки і в хвили, коли Тирольцї висипались з дебри на долину, привитали їх Баварцї зі своїх пушок, а рівночасно заторохкотїли і мушкетні сальви. Ворожі кулї перерідили ряди Тирольців і вони схоронились назад в дебру. Жінки тирольські почали глумити ся з них, називаючи боягузами — і мужі випали другий раз. Однакож і тепер безуспішно.

Гофер бачив, що нїчо не вдїє. Коли, зажурений, шукав способу, якби підійти Баварців, побачив на супротивній сторонї дебри чотири вози з сїном. Лице його розяснилось, бо в тих возах побачив спасенє Тирольців. Коло Гофера саме стояла Елїза Вальнер і він сказав їй:

— Ті вози треба деброю сюди спровадити. За ними скриють ся що найлїпші стрільцї, і коли вози вийдуть на долину, укриті за ними стрільцї мусять вистріляти пушкарів, бо пушки найбільше нам шкодять. Треба лише найти чотирох сьмільчаків, що відважать ся виїхати з возами. А мусять то бути рішучі люди, бо перший нехибно згине від куль баварських.

Гофер віддалив ся, щоб сказати свій плян Тирольцям і саме тогди, коли розглядав ся за сьмілими молодцями, почув за собою оклики женщин. До тих окликів прилучились і голоси мужчин, що стояли в дебрі, а рівночасно ціла товпа почала двигати ся наперед з окликом „славно". А коли товпа розділила ся — Гофер побачив віз з сїном, що його тягнули два воли. На однім з волів сидїла Елїза Вальнер...

Десять молодців уставилось за возом. Віз виїздив вже з дебри. Настала хвиля важка і рішуча. Тихо стало так, що чути було як серця биля.

Коли Баварцї побачили віз, виміряли пушку, гукнув вистріл, і куля полетїла прямо на віз. Тирольцї скрикнули, але на щастє куля застрягла в сїнї і захитала лише возом. Елїза засьміялась, а рівночасно вискочили з-за воза молодцї і скорше чим дасть ся описати, засвистїло десять куль — і десять пушочників погибло.

Баварцї закричали з досади і змірились з мушкетів, щоби пімстити смерть своїх, але Тирольцї сховали ся вже за віз, що котив ся звільна все наперед. На щастє Елїзу не влучила жадна баварська куля.

Але ось з дебри викотили ся і другі вози. На першім з них їхала також дївчина Анна Гампер, донька кравця зі Штерцінґ. За тим другим возом посував ся звільна третий і четвертий, а за кождим з них крилось по трийцять мужчин. Коли вже всї чотири вози приближили ся до неприятеля, вискочили Тирольцї числом сто людий з-за возів і з криком кинули ся на ворожі каре. За ними в слїд зибігли і ті, що були в дебрі — і розпочалась люта борба. Не тревало довго, а Баварцї зложили оружіє і піддались Гоферови на ласку й неласку.

По скінченій битві Гофер бажав принудно зложити Елїзї подяку, але вона в своїй скромности не чекала на похвалу, а побігла до дому, щоби чим скорше оголосити побіду.

Так то сьмілість і пожертвованє одної дївчини спасли Тирольців і погубили зорогів. Сьмілого чину Елїзи не забули й доси Тирольцї і з почестию згадують її імя.

(Конець буде).

Просьвітні Збори

з присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Д. Андрейка, відбудуть ся в біжучім і слїдуючім місяци в отсих місцевостях.

Вересень:

4-го в Вудгевен, Л. Ай., Н. Й.
7-го в Ню Йорк, Н. Й.
14-го в Боффало, Н. Й.
17-го в Тонаванда, Н. Й.
19-го в Дешо, Н. Й.
21-го в Рочестер, Н. Й.
23-го в Обурн, Н. Й.
25-го в Фултон, Н. Й.
28-го в Сиракюз, Н. Й.
30-го в Ром, Н. Й.

Жовтень:

1-го в Ютіка, Н. Й.
2-го в Геркімер, Н. Й.
3-го в Літл Фолс, Н. Й.
5-го в Ґренвіл, Н. Й.
7-го в Скенектеди, Н. Й.
9-го в Меканіквіл, Н. Й.
12-го в Гудсон, Н. Й.
13-го в Нюбурґ, Н. Й.
14-го в Пекскіл, Н. Й.
15-го в Порт Джервіс, Н. Й.
16-го в Сирінґ Валей, Н. Й.
18-го в Пасейк, Н. Дж.
19-го в Нюарк, Н. Дж.
21-го в Редінґ, Па.
22-го в Комбола, Па.
23-го в Ню Філаделфія, Па.
25-го в Тавер, Па.
26-го в Шамокін, Па.
29-го в Централія, Па.
30-го в Мт. Кармел, Па.

Колиб у якім плейзї, задля важних причин, зайшла потреба змінити висше назначений день просьвітних зборів — про що треба конечно і заздалегідь порозуміти ся зі мною — тодї дотичний Уряд відділу Р. Н. С., чи Комітет зволить вже від себе подати в „Свободї" вістку про сю зміну дня на просьвітне віче у їх плейзї.

Громади, Братства, Сестрицтва і Товариства, які хотїлиб причинити ся для справи просьвітної яким грошевим датком з власної каси, нехай переведуть дотичну ухвалу еще перед просьвітними зборами, щоби опісля на самих зборах можна вже виписати їх жертву в справозданє і про сю жертву в своїм часї подати в „Свободї" до загального відома.

C199 **Дмитро Андрейко,**
відпоручник Пр. К. Р. Н. С.

ДІКСОНВІЛ, ПА.

Бр. сьв. Ів. Хрестителя, Від. 182 Р. Н. Союза устроює

— ВЕЛИКИЙ БАЛЬ —

дня 11 вересня 1913 в гали Бенца

і просить всїх Братів сего відділу, щоби кождий явив ся о означенім ухвалою часї. Члени неявившиї ся заплатить кару ухвалену відділом.

Запрашаєсь також Русинів і Русинок з околиці Діксонвіл.

Початок Балю о годині 1-ій пополудни.

Музика гарна. Свіжі напитки.

За добру забаву ручить

Балевий Комітет.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк,
West Ave. & Beech St., Mt. Carmel, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 563, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Касьнів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie Str., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchyl St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стефанович,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ 1913 р.

Член на ціле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного $0.86.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Писарчик Семан, член від. 2. Вступив до Р. Н. Союза 1. мая 1904 р. Походив з села Рихвалд, пов. Горлиці, Галичина. Помер в наслідок потовчення при роботі дня 27. липня 1913 р.

Кошута Іван, член від. 16. Вступив до Р. Н. Союза 17. грудня 1899 р. Походив з села Вирів, стол. Гомона, Угорщина. Зістав забитий в майнах при роботі дня 15. липня 1913 р.

Білянський Андрій, член від. 74. Вступив до Р. Н. Союза 26. грудня 1909 р. Походив з села Надь Поляна, стол. Земплін, Угорщина. Помер на серцеву недугу дня 3. серпня 1913 р.

Максимик Іван, член від. 87. Вступив до Р. Н. Союза 16. серпня 1898 р. Походив з села Конешне, пов. Сянік, Галичина. Помер на запалене кишок дня 27. липня 1913 р.

Євчин Іван (старший), член від. 129. Вступив до Р. Союза 16. січня 1908 р. Походив з села Смолник, стол. Земплін, Угорщина. Похер на запалене сліпої кишки дня 24. липня 1913 р.

Бардаль Іван, член від. 133. Вступив до Р. Н. Союза 19. цьвітня 1910 р. Походив з міста Рогатин, пов. Рогатин, Галичина. Помер на недугу жолудка дня 31. липня 1913 р.

Лесняк Олексій, член від. 161. Вступив до Р. Н. Союза 19. лютого 1912 р. Походив з села Руняпка, пов. Ліско, Галичина. Зістав забитий в майнах при роботі дня 2. серпня 1913 р.

Адух (Гадух) Фелїнс, член від. 161. Вступив до Р. Н. Союза 20. січня 1909 р. Походив з села Вулиця, пов. Сянік, Галичина. Помер в наслідок потовчення при роботі в майнах дня 20. червня 1913 р.

Панкевич Дмитро, член від. 162. Вступив до Р. Н. Союза дня 28. вересня 1912 р. Походив з села Брижава, пов. Добромиль, Галичина. Зістав забитий при роботі в майнах дня 5. липня 1913 р.

Конопельський Михаїл, член від. 229. Вступив до Р. Н. Союза дня 25. марта 1913 р. Походив з села Брижава, пов. Добромиль, Галичина. Утопив ся припадково у ріці дня 9. червня 1913 р.

Борис Михайло, член від. 232. Вступив до Р. Н. Союза 24. цьвітня 1912 р. Походив з села Гольєшцо, пов. Старий Самбір, Галичина. Зістав забитий при роботі в майнах дня 24. липня 1913 р.

Проць Катерина, членкиня від. 235. Вступила до Р. Н. Союза 27. падолиста 1906 р. Походила з села Сичина, пов. Сянік, Галичина. Померла при породі дня 18. липня 1913 р.

Кушнір Гриць, член від. 239. Вступив до Р. Н. Союза 24. марта 1909 р. Походив з села Гутор, пов. Стрий, Галичина. Помер на сухоти дня 29. мая 1913 р.

Ковальчук Стефан, член від. 248. Вступив до Р. Н. Союза 20. лютого 1912 р. Походив з села Родинсько, пов. Скалат, Галичина. Помер в наслідок потовчення при роботі у фабрицї дня 10. липня 1913 р.

Попівний Николай, член від. 316. Вступив до Р. Н. Союза 29. марта 1909 р. Походив з села Пуханинці, пов. Рогатин, Галичина. Помер на сухоти дня 1. серпня 1913 р.

Мацовський Михайло, член від. 339. Вступив до Р. Н. Союза дня 12. падолиста 1912 р. Походив з села Вижлина, пов. Сколе, Галичина. Помер на запалене легких дня 13. липня 1913 р.

В. У. П.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Отсим повідомляє ся всїх членів Братства сьв. Василія, від. 347, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 14. вересня від ч. 33 Шарп стр. Просить ся усїх членів, аби явились точно о 2-гій годині пополудни і вирівнали свої місячні вкладки до Братства і розмет до Р. Н. Союза, бо в противнім разі заплатять кару після уставу. Взиваєсь також у сїх тих, що ще не стоять в Р. Н. Союзі, аби явились на згаданім мітінґу і вписались до нашої організації. Уважайте, Братя Українці, на свої жінки тай дїти, бо не знаєте, що Вас завтра чекає. — Ю. Маланчин, предс.; С. Демус, кас.; П. Процишин, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Фльора і Лавра, від. 130, подає до відома всїм членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 7. вересня, на котрім буде вибирати ся новий уряд і будемо приймати нових членів без вступного до Братства. Також рахунки будуть здавати ся з цїлого року. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. — Уряд Братства.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінґ відбуде ся в суботу дня 13. вересня с. р., о годині 7-мій вечером, в гали під ч. 83 Лівінґтон стр. Кождий член Братства має явити ся на той мітінґ безуслівно, бо мають полагодити ся важні справи Братства. Контрольна Комісія здасть триквартальне справоздане. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разі зістануть суспендовані з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член на означену годину заплатить 25 ц., а урядник 50 цит. кари. — А. Дронжевський, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від 288, повідомляє своїх членів, що дня 14. вересня с. р. відбуде ся у гали Андр. Зіса, 650 Сентер Стр., мітінґ, на котрім буде вибирати ся нових урядників. Кождий член мусить бути на тім мітінґу присутний.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. И. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 8, подає до відома, що нововибраний уряд на рік 1913 є такий: Ф. Рудський, предс.; І. Мошпан, секр. рек.; Ф. Цпін, секр. фін.; В. Юрчак, кас.; А. Береза, господар; М. Гавелей, капітан; М. Адам і М. Пасельський, опікуни хорих; С. Тира, Й. Метів і П. Гурський контрольори; І. Кузьо і В. Лисів, хорунжі.

ПОРТГЕМПТОН, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 33, повідомляє всїх своїх членів, що на півричнім мітінґу предсідатель тутешного відділу, Ільцо Махіброда зрезиґнував, а секретар Кость Бойко виїхав до старого краю. Задля того тепер до кінця року 1913. зістає предсідателем М. Чепеляк, а секретарем Г. Чирський. — Г. Чирський, секр.

ГОРОЖАНИ СПОЛ. ДЕРЖАВ З CLEARFIELD CO. ПОЗІР!

Низше підписаний оголошує свою кандидатуру на уряд повітового судії з 46-го судейського округа в Пенсильванії (Clearfield County) на перші (Primary) вибори, котрі відбудуть ся в вівторок, дня 16-го вересня 1913.

Allison O. Smith,
дотеперішний судія.

Увага: Позаяк пан Allison O. Smith яко судія за минувших 10 років свого урядованя дав ся пізнати як дуже здібний, безсторонний і справедливий судія, тому обовязком горожан Русинів як і прочих Славян буде попирати тогож і так при перших, як при других виборах віддати свої голоси на пана Allison-a O. Smith-a.

ПОЗІР! ПОЗІР!

ОГОЛОШЕНЄ І ЗАПРОШЕНЄ.

В ґімнастичній чеській гали при Allen і 9th St. в St. Louis, Mo.
руська гр. кат. парохія устроює
в неділю, дня 7-го вересня с. р.
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ І ДРАМАТИЧНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
взяте з житя нашого народа
„УБІЙНИКИ".

Початок о год. 2-ій попол. Вступ 25 цит.

На сю гостину парохіяльну запрашає ся всїх тооколичних Русинів. За красну забаву і порядок ручить КОМІТЕТ.

ПОЗІР! ПОЗІР!

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює
Сестрицтво сьв. Ольги, від. 240 Р. Н. С.
В НЕДІЛЮ ДНЯ 7-го ВЕРЕСНЯ
в гали Крехника, 1364 Гурон і ріг Нобел улиць.
в Шікаґо, Ілл.

Початок о год. 2.30 попол. Вступ 25 ц. від парт.

На сю забаву запрошуємо всї Братства і Сестрицтва з Шікаґо і всїх Русинів і Русинок.

За добру забаву ручить КОМІТЕТ.

Позір! Пітсбурґ і околиця!

Заходом сьпівацького Товариства „Боян",
відограють ся в Пітсбурґу
в неділю, дня 7-го вересня (сентембра) 1913 р.
в парафіяльній гали на Саут Сайд, ріг 7-мої і Карсон улиць, Пітсбурґ, Па.

"УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ"

драма з сїльського житя в 5-ох діях Ів. Франка.

Особи:

Микола Задорожний, господар — тов. Григорій Варунок.
Анна, його жінка — т-ка Анна Ваврипів.
Михайло Гурман, жандарм — тов. Мих. Усик.
Олекса Бобич — тов. Василь Сорочак.
Настя, його жінка — т-ка Дорка Шустачко.
Вівт, селянин — тов. Симеон Михалюк.
Шлома, арендар — тов. Лев Добруцький.
І-ший парубок — тов. Николай Стецик.
І-ша дївчина — т-ка Параска Ґабор.
ІІ-га дївчина — т-ка Марія Лешак.
ІІІ-тя дївчина — т-ка Анеля Кречковська.
IV-та дївчина — т-ка Анна Василївська.
І-ша жінка — т-ка Марія Урбан.
Селяни, селянки, хлопці, дївчата і музики.

Режіссер: тов. Григорій Варунок.

Пов. Родимці! Позаяк ся штука є досить довга, тому просить ся не слізняти ся, бо представленє розпічне ся точно о годині 8. вечером.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла І-рядні $1.00, ІІ-рядні 75 цит., ІІІ-рядні 50 цит., кінцеві 35 цит., стоячі 25 цит.

Запрашає ся сердечно всїх Русинів і Русинок так місцевих як і з околиці, бо штука дуже гарна. КОМІТЕТ.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

Сьпівацько-аматорський Кружок ім. Івана Котляревського
подає до загальної відомости, що представленє під заголовком
— „ІЛЬКО ПАЩАК" —
(четверта заповідь Божа)
драма в 5-ох актах, відограє ся
в гали гр. кат. церкви в суботу, 6. вересня с. р.

З причини, що ся штука є досить довга, просить ся всїх, що хочуть бути на сїм представленю присутні, явити ся на гали вже о год. 6.30. Саме представленє є дуже гарне і поучаюче, длятого Русини місцеві і околичні повинні сю нагоду використати. Вступ на галю 25 ц. Початок точно о годині 7-мій вечером. В часї змін актів будуть декламовані вірші з кобзаря Т. Шевченка.

За комітет:
Йосиф Буната.
Тимон Колодій.

Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 213 Р. Н. С.,
устроює
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
полученний з театральним представленєм
ДНЯ 6-го ВЕРЕСНЯ 1913 р.
в гали п. Майданя під ч. 94 E. 21 St. & Ave. F. Bayonne, N. J.

Початок о год. 6 по 7-ой вечер.
Вступ по 50, 25 і 15 цит.

На сей баль і представленє сердечно запрошуєсь так місцевих як і позамісцевих Русинів і Русинок. —36

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

КОНКУРСИ.

ПАРАФІЯ в Мікіс Ракс, Па., пошукує дякоучителя, котрий би знав хоральний сьпів, провадити школу і уладжувати представленя. Першеньство мають жонаті, понеже мешкане є в домі парафіяльнім. Платня після умови. Голоситись на адресу: I. Shpur, 227 Monson Ave., McKees Rocks, Pa.

Руська галицька парохія при Церкві сьв. Ів. Хрестителя в Мікіспорт, Па. жадає іспит. дякоучителя сейчас. Услівя: 1) Теноровий, мягкий, можливо високий голос. 2) Добре знанє провадженя школи. 3) Добре знанє цотного церковного, як і сьвітського сьпіву (при пробі вимагаєть ся читаня нот). 4) Вечерами організаторська-громадянська робота в Читальни. 5) Знанє провадженя аматорських вистав і концертів (найдальше до 3-ох місяців один концерт і вистави). 6) Примірного житя так між парохіянами, як і в церкві. — Услівя: 45 дол. місячної платнї (після заслуг і більше) і дуже добрі доходи. — Письма засилати на адресу: Rev. John Ostap, 552 Ringold Str. McKeesport, Pa.

Руська парохія сьв. Йосипа Хрестителя в Сарнкоа, Н. Й. потребує дякоучителя. Бажаючі сьвідоцтва від своїх отців парохів. Близші інформації у Ruth. Greek Cath. Rectory, 101 So. Wilkur Ave., Syracuse, N. Y.

Отсим можу приполучати доброго, характерного і здібного ДЯКОУЧИТЕЛЯ, володїючого милим, лїричним тенором і уміючого вести хор, школу і всьо, що до сего уряду відносить ся. St. Nicholas Church, 24th St. & 4th Avenue, Watervliet, N. Y.

КУХАРКА КРАЄВА, інтелїґентна, пошукує посади до заряду дому у сьвященика самітного. Варить знаменито страви, є общаленою і спокійної вдачі. — Ласкаві зголошеня просить ся адресувати до: Olha Burmyczivna, 519 Market St., Newark, N. J. —36

Пошукую свого брата **Трофима Гана**. Він походить з Боратина, пов. Сокаль, Галичина. Хтобі знав про його місце побуту, або він сам, нехай повідомить мене на адресу: Теодор Мусій, Box 676, Lyndora, Pa

Де є **ВОЛОДИМИР ЯСЬКЕВИЧ**. Пошукує його Й. Д. Богданович і просить його, щоб він зголосив ся на послїдну знану йому адресу, або подав свою адресу до адм. „Свободи".

НА ПРОДАЖ 110-АКРОВА ФАРМА. 60 акрів до орання, 14 акрів кукурузи, 2 акри картофель, 15 штук худоби, 2 коні, 20 тон сїна, 15 тон вівса, около 400 курий. Цїна приступна. Ся фарма мусить бути продана в короткім часї з причини виїзду до старого краю! Голоситись на адресу: E. Piontkowski, Falls Ave., Norwich, Conn.

ФАРМА 100-АКРОВА, яка мусить бути продана в короткім часї враз з будинками, інвентарем і торорічним збором на дуже догідних услівях. Сродаєсь задля важних причин фамілїйних. Голоситись належить на адресу властителя: Joseph Czarnecki, Millington, Conn.

ПОЗІР! ШАМОКІНЦІ! ПОЗІР!

Daniel F. Wilson, котрого фотоґрафію ось тут подаємо, замешкував в Шамокін через довгі роки і працював в копальнях майже через цїлий той час аж до часу коли зістав вибраний бідним окружним колектором податків, а опісля отворив робітню обуви. Тут кождий знає „Дена" як чоловіка отвертого, чесного, додержуючого даного слова і як чоловіка непохитного характеру. Будучи бідним колектором податків, він зібрав є много більше гроший для свого дистрикту і випередив у сїм дїли своїх попередників. Тепер п. Вілсон зголосив свою кандидатуру на уряд колектора податків міста Шамокін, Па., і з'єднав собі у людий загальне признанє, бо нема від него відповіднїйшого чоловіка на сей уряд. Будучи колектором він здїлав для свого округа много добра через скоре і точне колектованє податків. Сей факт сьвідчить сам собою про здібність п. Вілсона на сей уряд публичного представителя своїх виборців.

Його характер є незломний, а цїле його житє може послужити за примір. Тому він заслугує вповні на поперте виборців і вони повинні віддати рішучо на него свої голоси і вибрати його значною більшостию на уряд.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР В НЮ ЙОРКУ

устроює
в суботу дня 13-го вересня (Septembra) 1913 р.
в BEETHOVEN HALL,
210-214 E. 5 Street, New York, N. Y.,
о годині 8-ій вечером

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

МУЗИКА ТОВАРИСТВА МУЗ. ім. ЛИСЕНКА
під диригентурою П. Гуменюка.

ВСТУП З ГЕТЧЕКОМ 25 ЦЕНТІВ.

РОДИМЦІ!

Хто з Вас хоче добре забавити ся в своїм кружку, а при тім і почути свою рідну пісню, — нехай прибуде, на наш перший баль — а певно не пожалує; за що ручить

КОМІТЕТ.

ТІКЕТИ перед балем дістати можна у п. М. Климка (217 E. 6-th Str.) у п. М. Маркова (413 E. 5th St.) і у п. Г. Чарнецького (30 E. 7th St.) і у кождого члена Тов. Укр. Хору.

В дни Балю отворена каса від години 6-ої вечером.

ШАМОКІНЦІ!

Голосуйте при виборах, дня 27-го вересня 1913 р. на републиканського кандидата CALVINA E. MARTZ-A на уряд надзирателя бідних і сиріт міста Шамокін і його околиць.

Ваша поміч найде щире признане! 37—

У НАС ЛУЧШЕ КУПИТИ годинки, ланцушки, гармонії, скрипки, машинки до друкованя і инші річи, як у кого иншого. Добрий товар по фабричній цїні з додатком гарного подарунку. Пишіть зараз до: The Ruthpole Co., 924 71st St., Brooklyn, N. Y.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Вийшла з друку нова книжка
ПРОМОВИ, ДЕКЛЯМАЦІЇ І ЖЕЛАНЯ
на хрестинах, заручинах і весїлю, для кумів, старостів і дружбів.
Цїна 10 центів. 36—37
ЗАМОВЛЯЙТЕ У
Ruthenian Book Store,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

Коли Ви бажаєте мати в мешканю свій портрет, та прибрати стїни своїх кімнат портретами народних дїячів, заслужених мужів, своїх і чужих, або прегарними видами, так пишіть сейчас до

ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ АРТИСТИЧНОЇ РОБІТНІ

В НЮ ЙОРКУ.

Виконуємо артистично модерні портрети, бажаної величини, з присланих нам фотоґрафій по цїнах дуже умірковaних. — Портрети: Франка, Шевченка, Січинського і других народних, заслужених мужів по $1.50, $2.00, $3.00, $4.00 і висше.

Прекрасний артистично виконаний образ Матери Божої і образи инших сьвятих — по $1.00, $1.50, $2.00 і висше.

Прегарні види по всяких цїнах. — При замовленю власних портретів, залучайте фотоґрафію і $1.00 задатку. На инші портрети і образи присилайте готівкою означену цїну.

ART SUPPLY CO.
56 E. 7th St., New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ В АМЕРИЦІ.

Посїдає великий склад першорядних народних русько-українських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризованя осіб, як: перуки, волоси, бороди, вуси, шапки і т. п. Річи ті виповняємо по дуже низьких цїнах. В нюйорських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до ролї грачових на сцені. — Добірні костюми і відповідна характеризація надають особливиу красу кождій штуцї на аматорській сцені. — При замовленях треба присилати спис осіб і потрібних річий. Замовленя просить ся присилати що найменше 8 днів перед представленєм на адресу:

Mrs. EMILIA UHORCHAK, 32—
66 SUSSEX ST., JERSEY CITY, N. J.

ФАРМИ положені в стейті Florida, на яких родить ся 3—4 рази до року, дуже дешево на продаж, бо лише по 25 долярів за акер. Хто купить 10 акрів, дає 50 долярів задатку, а опісля сплачує по 5 долярів місячно (17 центів денно) без проценту і податку. Даю мапи і уділяю радо безплатно поясненя. Пишіть або приїзджайте самі. **Geo Schultz, 1301 Grand Ave., Chicago, Ill.** 30—41

Позір! Позір!

Сродаємо в віддаленю 35 мінут їзди від Ню Йорку, в самім центрі фабричнім і в місті, плящи будівляні, доми і chicken-фарми на дуже догідних услівях сплати в місячнихратах.

Школи, церков, колїї і фабрики в місци, а кождий купуючий дістане сталу роботу в місцевих фабриках.

Уділяємо пожичок на будову.

Рефлектуючим даємо вільні карти їзди там і з поворотом.

Потрібно аґентів на столичне виноградженє.

Голоситись до:

Г. ЧАРНЕЦЬКИЙ І СКА.
REAL ESTATE OFFICE
30 E. 7th St., New York, N. Y.

Л. МУЛЯРЧУКОВА диплюмована акушерка з Черновець
322 E. 6th St., 33—36 New York
поручає ся П. Т. Землячкам.

ДАРОМ!
Портрет знаменитих людий може одержати кождий цїлковито даром!
PROGRESS PUBLISHING CO.,
25 Marks Place, Dep. 8 New York.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. С.

за місяць серпень 1913 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Бр. сьв. Володимира в Сенека Фолс, Н. Й.

В. 31. о. Филимон Тарнавський, Романяк Теодор, Пиріг Симеон, Гощак Марія, Дудинець Ілія, Козирецький Йосиф, Семанц Михаїл, Пиріг Горпина, Клюб Юрко, Гладиш Дмитро, Кусь Кость, Безкорований Захарій, Фидичканич Дмитро, Куціпак Юрко, Якаба Юрко, Тяшкун Іван, Мацур Павло, Хома Гаврило.

Бр. сьв. О. Николая в Пітсбурґ, Па.

В. 333. Хомяк Павло, Котула Михаїл, Русак Іван, Парило Леон, Котула Алексій, Мощіс Трофим, Візник Іван, Кіч Яків, Долайчук Семан, Карпа Ілько, Малиновська Людвіка, Парило Марґарета.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 3. Мосцівська Ефрозія, Маційовський Василь, Попівчак Ефрозка, Музік Стефан, Присташ Марія.
В. 6. Рущак Стефан.
В. 7. Батроскович Михайло, Любянецький Михаїл.
В. 8. Гірничек Юрій, Жуков Андрій.
В. 14. Сейка Юстина, Демян Григорій.
В. 16. Пушкар Андрій, Маценка Стефан.
В. 18. Зелик Іван.
В. 20. Ґрелько Михайло, Цихон Петро.
В. 22. Федас Михаїл, Жарський Никодим.
В. 23. Фрема Андрій.
В. 25. Прибитен Василь.
В. 27. Тулай Іван.
В. 28. Барна Гарасим, Стефаник Николай, Малиняк Яков, Сахар Василь, Грицко Дмитро, Перун Лешко, Косцюшко Йосиф, Вуйцік Іван, Стапай Яков, Оленич Николай, Мазур Іван, Кузьо Йосиф, Вуйцік Йосиф, Хвасняк Михаїл.
В. 29. Горецький Стефан, Кобеля Михайло, Галайда Гриць, Петроник Михайло, Кулявий Андрій, Кулявий Іван, Гриненко Іван.
В. 33. Яркович Василь, Кучірка Григорій, Яремчук Филип.
В. 36. Стадник Михайло, Турянний Іван, Піньковський Андрій.
В. 38. Наджо Антоній, Саланський Стефан, Намісняк Стефан, Хвасняк Іван.
В. 42. Лобур Данило.
В. 45. Маньків Анна, Боровський Володислав, Сампара Михайло.
В. 47. Левчук Стефан, Кібаш Лесьо, Колодійчук Юрій, Скубіш Василь.
В. 48. Завінський Михаїл, Грацонь Василь, Сенько Андрій, Сова Йосиф, Скала Стефан.
В. 49. Голубка Йосиф.
В. 50. Єлечко Дмитро.
В. 52 Матушевський Миколай, Скібньовський Петро, Скібньовський Павло, Скібньовська Марія, Скібньовський Іван, Матушевський Блажей.
В. 57. Гурка Йосиф, Лучковець Семан, Ворач Семан, Пашковський Ілько, Дуда Іван, Лабза Михаїл, Смалець Іван, Мазула Михаїл.
В. 58. Ковтун Семко.
В. 61. Ройко Петро.
В. 64. Гайдош Гнат, Шельвах Леон.
В. 66. Гайдош Семен.
В. 68. Бурачок Василь, Кагоник Алексій.
В. 72. Камінський Іван, Башнянин Параска.
В. 76. Шкавронок Іван, Шарон Михаїл, Куций Олекса, Марищук Стах, Голубович Іван, Ґнньґа Николай, Кучер Йосиф, Білозар Ник.
В. 78. Бончак Іван, Ракчий Василь.
В. 79. Тиминський Андрій, Гринечко Іван.
В. 80. Біланич Стефан, Шишола Федор, Красняник Іван.
В. 81. Макаревич Александер.
В. 82. Будняк Йосиф.
В. 85. Груля Йосиф.
В. 86. Савчак Гарасим, Руцький Павло.
В. 91. Яніцький Дмитро, Штохмаль Михаїл.
В. 92. Романів Михаїл, Романів Семко.
В. 93. Барна Іван.
В. 95. Тарпчак Іван, Тупий Іван.
В. 96. Брошко Андрій, Лацик Матвій, Годак Василь, Добрущький Матій.
В. 98. Хлистун Іван.
В. 99. Ільків Яцко, Іващишин Ілько, Киселиця Федор, Сидорко Юрко.
В. 104. Савків Іван.
В. 107. Височанський Николай.
В. 108. Брелюх Йосиф, Мокрій Атаназій, Горбацьо Михайло.
В. 109. Фариняк Михаїл, Груджінський Андрій, Лазовський Владислав, Ростоцький Іван, Тутак Станіслав.
В. 110. Бан Николай.
В. 111. Маківка Петро, Белей Стефан, Мацей Дмитро.
В. 114. Мушак Стефан, Андрусевич Мих.
В. 117. Дайчман Кароль Ернест, Венґер Веронко.
В. 123. Следзік Кароль, Дзерзенський Антін, Данельчик Антоній.
В. 124. Бабяк Григорій.
В. 129. Гудак Василь.
В. 131. Кунц Катерина, Крупка Ілія, Макара Марія.
В. 133. Скоцилас Іван, Дорошенко Гринько, Патрунишин Іван, Сурма Ілько, Дацишин Павло, Гураль Дмитро, Люблянецький Іван, Роґовський Йосиф.
В. 136. Стеців Николай.
В. 139. Опавка Андрій.
В. 141. Крепкий Іван, Мальований Михаїл.
В. 142. Атаманюк Іван, Ясінський Андрій.
В. 143. Масляк Іван, Токарчик Гриць.
В. 144. Крицун Іван.
В. 146. Лата Теодор, Гулида Стефан.
В. 147. Хома Лев, Гуцайлюк Захарій, Трач Никита.
В. 154. Задорожняк Петро.
В. 155. Шевчик Михайло, Слобода Яцентій, Падляк Іван.
В. 156. Годан Іван, Карван Михайло, Трач Станислав.
В. 157. Біль Йосиф, Ноґач Гринько.
В. 159. Ганчак Іван, Козак Іван.
В. 162. Чопак Іван, Цибряк Василь, Станко Николай, Іванишин Григорій, Кашуба Анастазія, Кашуба Михаїл.
В. 167. Марашак Франціщок.
В. 172. Груна Григорій.
В. 175. Олійник Стефан.
В. 178. Мотовиляк Гаврило.
В. 179. Броницький Николай, Сташків Григорій, Репета Олекса, Зембік Іван, Заслоцький Михаїл.
В. 180. Лентох Франко.
В. 181. Рикович Йосиф.
В. 182. Ільків Анна, Гавряк Ілько, Кац Іван, Трухан Михаїл.
В. 183. Гаранюк Гнат.
В. 185. Ганінчик Іван, Єчина Іван.
В. 186. Баранко Анна.
В. 187. Матоля Іван, Печеняк Михаїл.
В. 188. Бунґа Ева.
В. 192. Білий Володимир, Сторожинська Анна.
В. 194. Процай Антін, Штогрин Николай, Василевич Ілько, Волчук Никола, Галушка Іван, Шабатура Онуфрій, Сопотюк Василь, Цюга Николай, Вовк Дмитро, Панкевич Ілько, Мархівка Михаїл.
В. 196. Кабачий Михайло.
В. 197. Гуменук Іван.
В. 202. Боднар Матрона.
В. 204. Пеленський Михаїл.
В. 206. Чагорни Іван, Гайковий Григорій.
В. 207. Рабовський Фльоріян.
В. 215. Ковальський Тимофтей.
В. 216. Трпш Варвара.
В. 217. Стехня Панько, Петрик Стефан.
В. 218. Гурський Йосиф, Шустакевич Николай.
В. 219. Мінарчик Андрій, Бадіда Николай.
В. 222. Марган Стефан.
В. 223. Віхот Ілько, Михайлечко Григорій, Фещак Дмитро.
В. 224. Дяків Олекса, Яремко Дмитро.
В. 227. Ґитик Ілько, Королевят Іван, Коземчак Андрій, Гавачак Васко.
В. 229. Олецький Вацлав, Янцик Франціщок, Палковський Франціщок, Бомбар Петро, Крайник Василь.
В. 230. Лапчинський Федьо, Філь Михайло, Тимків Тимко, Кубрин Тимко, Філь Юрко, Яслик Песьо, Драгуш Васько, Кулин Матій, Кулин Петро, Мирдак Петро, Федаш Захарій, Тима Луць, Кріль Іван, Тима Антошко, Ковцун Гриць, Дупівка Федьо, Тирлицький Василь, Сич Федьо.
В. 231. Валовець Никола.
В. 233. Дашко Олекса.
В. 235. Вайнар Анна, Цеплий Михаїл, Зазійська Розалія, Куземка Михаїл.
В. 236. Лень Пастуня.
В. 237. Бордунь Николай, Федчак Василь, Камінський Пантелеймон, Бобечко Теодор, Левчишин Теодор.
В. 239. Сможенський Николай, Муха Іван.
В. 245. Кровіцький Михаїл.
В. 246. Рогач Іван, Чочота Остап, Дудка Николай.
В. 247. Ліщинський Іван, Сторожук Іван, Заячковський Михайло, Сас Петро, Бондаренко Касіян, Доманський Павло, Спопів Іван, Доманський Іван.
В. 248. Куренда Франка, Воловник Стефан.
В. 255. Павліщак Васько, Бумій Ілько.
В. 259. Фейдаш Іван.
В. 260. Пасек Франко, Ружила Теодор, Хома Антін, Вінцький Ясько, Кусмина Микола, Комар Юлько.
В. 263. Кулич Александер, Дорогокупець Варвара, Зарічний Іван, Дорогокупець Григорій, Міськів Антін, Корушко Теодор.
В. 270. Терлич Лесько, Барапік Іван.
В. 271. Гуменюк Кароль, Слободзян Микола.
В. 273. Лубянецький Михаїл, Михаловський Михаїл, Ремізіон Вінцентій, Сута Семен.
В. 276. Кватанський Павло.
В. 281. Щудлик Іван.
В. 283. Довгий Петро, Онищак Теодор.
В. 284. Филипчак Володимир.
В. 286. Шпстак Павло.
В. 287. Смарш Стефан.
В. 288. Вавринко Алексій, Ічковський Фр.
В. 289. Палажий Ігнатій.
В. 292. Лишака Василь, Микула Петро, Сабашко Дмитро.
В. 294. Пелдияк Йосиф, Пітух Адам.
В. 295. Тилька Йосиф.
В. 297. Любінецький Василь, Романюк Мих.
В. 298. Лелик Петро, Немет Адам, Тишнар Іван, Паюра Петро, Ганчарик Антін.
В. 300. Марчак Іван, Курівчак Николай.
В. 301. Край Павло, Сцімборський Теодор.
В. 304. Калинич Іван, Станіслав Йосиф.
В. 305. Перешка Варвара, Гайдан Йосиф.
В. 306. Гайнич Іван, Грицик Дмитро.
В. 309. Петришин Катерина.
В. 310. Ґрус Апольонія.
В. 312. Федірко Теодор, Сполський Іван, Сенишин Михайло, Сполський Юзько, Голдун Николай, Мельник Данько, Шелак Теодор.
В. 313. Чакан Анна.
В. 316. Кубарич Андрух, Музичка Сенько, Палучак Іван, Швець Теодор син Павла, Татиґа Дмитро, Стрізць Николай, Микітко Василь.
В. 317. Кобелінцька Людвіка, Кожушко Михайло.
В. 319. Лутчак Михайло, Балог Іван.
В. 323. Колєґа Дмитро, Гримак Василь, Коменда Іван, Федорович Стефан, Кархут Василь.
В. 324. Олійник Василь.
В. 325. Касперик Іван, Ґдуля Антін.
В. 326. Зелінський Михайло.
В. 327. Маланчук Роман, Зельман Семко, Бривко Василь, Бревус Федор.
В. 329. Гайдейчук Микита, Оленюк Василь.
В. 330. Пасіка Михайло.
В. 331. Копера Йосиф.
В. 335. Коруц Марія, Роскович Єлена, Венґжин Катерина.
В. 336. Стецик Данило.
В. 337. Замовчак Катерина, Кузіньчак Пайза.
В. 338. Мандяк Олекса, Баран Ілько, Анґошків Петро, Фащішевський Семен.
В. 339. Скольський Гаврило.
В. 341. Кравець Іван.
В. 342. Бобенчик Андрій.
В. 343. Попович Гелена.
В. 345. Петрунник Василь.
В. 353. Демчук Николай, Тюхтій Стефан, Васильковський Василь.
В. 356. Жук Яків.
В. 358. Медвідь Михайло, Махно Дмитро, Совик Юрко.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИСТУПИВШІ.

В. 1. Єзьорський Казимир, Ярема Афтанас, Хлебовський Йосиф, Майтан Стефан, Склинчар Михаїл, Федорчак Григорій, Мадараш Павел.
В. 33. Вислоцький Йосиф.
В. 41. Вархолик Макар, Гусак Леон, Тхорик Ілько, Тиханич Осиф, Гуторяк Ремян, Дзибан Василь.
В. 47. Процак Михайло.
В. 55. Шимоник Йосиф.
В. 58. Береговський Николай.
В. 70. Косовський Теодор, Урбан Йосиф, Матсіхевич Іван, Лишнянський Николай.
В. 76. Макар Дмитро, Ципух Теодор.
В. 99. Моцур Михайло.
В. 120. Саламашак Іван.
В. 122. Новак Марія.
В. 127. Ціхоцький Мартин.
В. 135. Галушка Стефан.
В. 143. Хитлевич Гриць.
В. 144. Радомський Стефан.
В. 147. Світила Френк, Вавринко Олекса, Дверніцький Адам.
В. 155. Білох Андрій.
В. 162. Шпуганич Михайло, Ткач Іван.
В. 165. Маховський Мих., Ґбур Іван, Филипчак Михайло.
В. 170. Марціпин Филип.
В. 175. Стефаняк Николай.
В. 183. Мельник Петро.
В. 185. Бірес Михайло.
В. 188. Савка Федор.
В. 189. Луп Іван.
В. 222. Варанця Онуфрій.
В. 227. Хома Стефан.
В. 229. Мехнич Стефан.
В. 234. Лисий Федор.
В. 237. Тимань Іван, Ворончак Николай.
В. 250. Никель Іван.
В. 259. Ґруца Марія.
В. 284. Строконь Михайло.
В. 294. Сидивар Василь.
В. 300. Заґроднічек Ілько.
В. 301. Брилевський Петро.
В. 318. Катором Анастазія Бернард.
В. 326. Ханас Йосиф.
В. 331. Орбан Вінцентій.
В. 337. Горішна Ганька, Подоляк Катерина.
В. 347. Грабовський Павло.
В. 355. Чорнобай Гнат.

ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 11. Кантор Василь.
В. 15. Дзіндзо Лукач.
В. 28. Гаргай Андрій.
В. 40. Гришко Петро.
В. 47. Каній Максим.
В. 48. Крупа Петро.
В. 50. о. Василевич Тимофтей.
В. 69. Товт Павел.
В. 81. о. Орун Захар.
В. 111. Кунцьо Николай.
В. 127. Мазурчак Николай.
В. 140. Баглай Матвій.
В. 142. Сінчак Іван.
В. 149. Уніщак Михайло.
В. 159. Оринич Іван.
В. 160. Косола Михайло.
В. 168. Сіткевич Василь.
В. 175. Крокіс Михайло.
В. 191. Горішний Іван.
В. 200. Кузенко Тимко.
В. 221. Гура Никола.
В. 223. о. Сполітакевич Володимир.
В. 226. Рущак Йосиф.
В. 239. Бурак Григорій, Яворський Йосиф, Височанський Юліян.
В. 246. Гевка Теодор.
В. 250. Сенищ Михайло.
В. 273. Барилка Яцко.
В. 316. Паньків Семен.
В. 338. Ручка Куль Юрій, Кульчицька Анна Рупка.
В. 339. Романюк Стефан.
В. 356. Сайчук Андрій, Леуш Никола, Каспер Йосиф, Крамар Корнило, Гіп Іван, Грубець Іван, Ванько Мирон.
В. 357. Возьний Андрій.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Товт Іван, Цинґляр Френк, Фір Олекса, Кузмич Стефан.
В. 4. Шклярик Василь, Тих Стефан.
В. 6. Гарбуз Василь, Зубрицький Іван.
В. 7. Фалатович Стефан.
В. 8. Гураль Іван.
В. 9. Гутера Осиф.
В. 23. Маршал Іван, Войтко Стефан.
В. 28. Кріба Іван, Сьвантко Павло, Вуротіла Іван.
В. 29. Хромчак Іван.
В. 30. Савка Іван, Уйків Іван.
В. 32. Сафар Іван.
В. 33. Сахар Іаан, Чарній Павло, Квичола Петро.
В. 33. Марців Николай, Корпневич Йосиф, Ковальчук Стефан, Дорош Филип.
В. 37. Сивак Стефан.
В. 40. Кашуба Михайло.
В. 47. Боберський Стефан, Паталяк Федьо, Герман Йосиф, Лабан Константин, Белич Стоян.
В. 48. Пазій Мирон.
В. 51. Іваничко Николай, Кухар Дмитро.
В. 53. Коваль Іван.
В. 54. Драбяк Александер.
В. 56. Каральо Петро.
В. 58. Чупа Стефан.
В. 59. Петровський Кароль.
В. 61. Бочко Іван.
В. 62. Беднар Марія.
В. 63. Смолюх Іван.
В. 64. Кушла Яцко.
В. 66. Яртемик Григорій, Кольбрань Йосиф, Сеньчак Семен, Валько Іван, Жилич Дмитро.
В. 68. Покуса Стефан, Прокоп Ілько, Риґа Ілько, Бойко Николай, Яремчук Онуфрій.
В. 70. Андрушечко Михайло, Венґер Петро, Мазур Петро
В. 71. Сахер Ева.
В. 72. Кухта Григорій, Полюх Іван, Гавриляк Михайло.
В. 78. Шпирка Семан.
В. 80. Кльованич Іван Іванів, Мнавець Вас.
В. 82. Смольський Юрко, Оленич Данило.
В. 85. Кукризький Григорій, Бречковський Михайло, Вільчинський Афтан.
В. 91. Гаваль Николай, Кантор Ірина, Красовська Гелена.
В. 99. Глух Андрій.
В. 102. Паплик Михайло.
В. 103. Павлюк Петро, Павлюк Анна.
В. 104. Брус Григорій, Пальний Іван, Дчаче Михайло.
В. 108. Костишин Дмитро, Сокач Іван, Струсь Василь.
В. 109. Качур Василь (мол.), Ґрзадко Йосиф, Гориф Михаїл.
В. 110. Васьо Іван, Грінь Михаїл.
В. 114. Головка Василь.
В. 117. Підгірний Дмитро, Харик Павло.
В. 122. Зофчак Зузанна.
В. 124. Сидоряк Йосиф.
В. 126. Даранський Стефан.
В. 129. Валко Василь (молод.).
В. 130. Короновський Петро.
В. 133. Федорович Олекса.
В. 134. Укштіч Іван.
В. 135. Кучшір Дмитро, Савка Марія, Клим Антін.
В. 136. Курецький Стефан.
В. 143. Шітарський Василь.
В. 146. Горішний Стефан, Лелюк Юрій, Горішний Йосиф.
В. 147. Попадач Гаврило, Куцаба Павло, Соловій Семко.
В. 149. Лисий Дмитро.
В. 151. Гойло Марія, Дверницька Анна.
В. 153. Павлюх Данько, Петришак Дмитро.
В. 159. Халанич Михаїл.
В. 162. Касцшик Вінцентій, Різак Федько, Новак Николай.
В. 168. Лосик Кирило.
В. 169. Крапчак Василь.
В. 170. Мазур Василь, Кохан Андрій, Церковник Василь, Сойка Евстахій, Довгополий Іван, Мандрона Анна.
В. 172. Бацкало Михайло, Улічний Йосиф.
В. 174. Замойський Владислав.
В. 176. Цекот Федор.
В. 178. Кухар Петро.
В. 179. Пасічник Василь, Парис Андрій.
В. 180. Піндяк Гринь, Ільків Ципріян, Романів Йосафат, Піндак Теодор.
В. 187. Теплий Михайло.
В. 189. Костів Олекса.
В. 193. Трешка Михайло.
В. 195. Астряб Михайло.
В. 200. Крупцовина Марія.
В. 201. Журавецький Іван.
В. 202. Кость Анастазія.
В. 205. Бурлак Сергій, Сеник Семен.
В. 206. Василишин Іван.
В. 207. Отар Николай, Оналюх Блажей.
В. 208. Шпас Кондрат.
В. 213. Возняк Іван, Турчин Михайло.
В. 214. Оверко Василь.
В. 217. Ковтун Іван.
В. 218. Лесяк Николай.
В. 221. Бембенек Іван, Гарас Николай.
В. 223. Глива Михайло.
В. 225. Демянчик Яков, Дрико Федь, Федчак Василь.
В. 227. Грицковян Іван.
В. 229. Маркович Йосиф.
В. 232. Іванічко Іван.
В. 234. Миськів Йоганка, Нечесна Юганка.
В. 238. Пуціло Теодор, Піґон Дмитро.
В. 240. Хворостина Катерина.
В. 241. Негребецка Олена.
В. 245. Гоцко Петро.
В. 249. Намісняк Стефан, Хорош Михаїл.
В. 250. Соколовський Іван, Щедний Іван.
В. 251. Трусевич Григорій.
В. 254. Клімашевич Василь.
В. 255. Дидьо Іван, Демко Михайло.
В. 256. Щеґельський Гриць.
В. 259. Ліщинський Франціщок.
В. 260. Гріль Петро.
В. 261. Гізеля Волкай.
В. 271. Збрик Леон.
В. 272. Катинський Федор, Катинський Федор.
В. 277. Телеґа Гнат.
В. 279. Дзиньдза Григорій.
В. 286. Горунь Василь.
В. 289. Деркач Василь.
В. 292. Іванко Гринько.
В. 296. Бойко Михайло.
В. 298. Дворник Михайло.
В. 300. Махник Василь, о. Копитчак Волод.
В. 301. Котик Ізидор, Кривовяз Григорій, Коваль Прокіп, Солоп Григорій, Лізвіцький Михаїл, Брилевський Йосиф.
В. 304. Лоневський Николай.
В. 307. Яцишин Зофія Козенько, Яцишин Лукач Параня.
В. 309. Сапко Йосиф, Панасевич Федій.
В. 312. Дуда Петро.
В. 315. Співак Пелягія.
В. 316. Туранський Петро.
В. 317. Крисків Антоній.
В. 319. Маруськ Прокоп, Дикуньчак Петро, Шпак Стефан.
В. 323. Косюр Павло.
В. 324. Прокопчук Юрій.
В. 325. Бручковський Михайло.
В. 326. Пиріч Михайло.
В. 329. Романюк Дмитро.
В. 330. Бойко Стефан, Чабан Николай, Смеречинський Николай.
В. 332. Данилюк Николай.
В. 336. Цимбор Йосиф.
В. 337. Пекарська Анна (стар.), Плішко Козак Настя, Демкович Анна.
В. 339. Шкодан Андрій, Райчинець Михаїл.
В. 340. Винярський Йосиф.
В. 341. Цвинар Михаїл.
В. 342. Мачишин Стефан.
В. 350. Малиняк Данил.
В. 354. Фейдаш Омелян.
В. 357. Клецко Николай.
В. 358. Дутко Михайло.
В. 360. Фрайт Николай, Онисько Василь.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 1. Тимкевич Филип, Хомяк Григорій П.
В. 2. о. Сполітакевич Волод.
В. 8. Драбів Василь.
В. 9. Луковський Іван.
В. 22. Баглай Михаїл.
В. 28. Романюк Стефан.
В. 35. Вроньовський Стефан.
В. 36. Кантор Василь.
В. 38. Жеребний Кирило.
В. 42. Зайло Григорій.
В. 47. Малиновський Теодор, Малиновський Михаїл, Кич Микола, Кич Іван.
В. 51. Дзіндза Лукач.
В. 53. Кульчицький Анна Рупка, Кульчицький Юрій Рупка.
В. 70. Шугайло Петро.
В. 96. Лазор Василь.
В. 99. Малицький Демко.
В. 128. Пішко Іван.
В. 132. Луців Петро.
В. 133. Телевяк Панько.
В. 147. Іришко Петро.
В. 163. Білик Марія, Томашевська Анна.
В. 180. Заблацький Іван, Занько Микола, Годованський Петро.
В. 191. Уніщак Михайло.
В. 198. Ванько Мирон, Сайчук Андрій, Леуш Никола, Каспер Йосиф, Крамар Корнило, Гіп Іван, Грубець Іван.
В. 205. Петрик Антін.
В. 207. Оринич Іван.
В. 217. Косола Михайло.
В. 223. о. Кузів Михайло.
В. 231. Барилка Яцко.
В. 239. о. Орун Захар.
В. 248. Хорушко Петро, Труш Цилин.
В. 249. Нагорняк Андрій.
В. 259. Ґруца Марія.
В. 270. Сіткевич Петро.
В. 298. Рущак Йосиф.
В. 338. Пацканик Михаїл (стар.).

ПОМЕРШІ ЧЛЕНИ.

В. 12. Скрипак Михайло.
В. 20. Дзяк Марія.
В. 23. Градош Іван.
В. 28. Матей Федор.
В. 32. Овсак Андрій.
В. 49. Секерак Петро.
В. 74. Біляньский Андрій.
В. 121. Москаль Андрій.
В. 129. Євчик Іван (стар.).
В. 133. Бардаль Іван.
В. 156. Турай Василь.
В. 161. Лесняк Олекса.
В. 235. Проць Катерина.
В. 250. Суханчик Стефан.
В. 316. Попівний Николай.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю липни 1913 р. було членів в Р. Н. Союзі	17.655
В місяцю серпни 1913 р. приступило нових членів до Р. Н. Союза	448
В місяцю серпни 1913 р. принято наново в члени Р. Н. Союза	68
В місяцю серпни 1913 р. принято з переступними листами	42
Разом	18.213
В місяцю серпни 1913 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок	137
В місяцю серпни 1913 р. вичеркнено за неплачене місячних вкладок	100
В місяцю серпни 1913 р. взяли переступні листи	53
В місяцю серпни 1913 р. померло	15
Разом	305

Число членів Р. Н. Союза з кінцем серпня 1913 р. виносило 17.908.

В місяцю серпни 1913 р. Р. Н. Союз побільшив ся о **253** членів.

УВАГА, котру кождий місцевий Урядник і член Р. Н. Союза в Америці повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся. Єсли би оказалась яка похибка в справозданю, просить ся місцевих урядників Р. Н. Союза про таку похибку донести гол. рекордовому секретареви Р. Н. Союза в Америці. Члени, оголошені в повисшім рекордовім справозданю як суспендовані або вичеркнені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом орґанізації, коли хотять і на далі бути членами Р. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (вересня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця вересня 1913 р., то в жовтни (октобрі) 1913 р. мусять виповнювати нові декларації, єсли хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю серпни 1913 р. взяли переступні листи, а еще досі не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці, мають се зробити в місяцю вересни (септембрі) 1913 р. бо на другий місяць, то є в жовтни вичеркне ся їх з членів орґанізації, а тоді вони можуть бути приняті до Р. Н. Союза тілько на підставі нових декларацій.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

СПРОСТОВАНЄ.

В рекордовім справозданю Р. Н. Союза за місяць липень 1913 р., котре було поміщене в орґані Р. Н. Союза „Свобода" ч. 33, на сторонах 5-ій і 7-ій, зайшла помилка між новоприпятими членами відділу 169. Є там надруковано: Такай Франко, а має бути: Макай Франко. Між суспендованими членами зайшла слідуюча помилка: У відділі 106 зістав вичеркнений Петро Хіняльський, а є надруковано через помилку: Іван Хіняльський, отже Іван Хіняльський зістає надалі членом Р. Н. Союза, а Петро Хіняльський зістав вичеркнений. У відділі 217 зістав суспендований Іван Музичка, а є через помилку надруковано: Андрій Музичка, отже Андрій Музичка зістає надалі членом Р. Н. Союза, а Іван Музичка зістав суспендований. У відділі 225 зістав суспендований Михаїл Панчак, а є через помилку надруковано: Стах Пінчак, отже Стах Пінчак зістає надалі членом Р. Н. С., а Михаїл Панчак зістав суспендований. У відділі 286 зістав вичеркнений Іван Тузінський, а є через помилку надруковано: Теодор Тузінський, отже Теодор Тузінський зістає надалі членом Р. Н. Союза, а Іван Тузінський зістав вичеркнений.

Мих. Угорчак,
Гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

ВІДОМЕ ЧЕРЕЗ НАШИХ ПРЕДКІВ.

Наші предки знали добре про се, що невластиве випорожнюванє внутренностий спричинює богато шкідливих забурень в нашім орґанізмі, а часто також і на умі. Наші предки збирали зіле та коріня і уживали їх у випадках затвердженя. Деякі з зіль приносили пожадану пільгу, але рівночасно ослаблювали орґанізм і змушували людий до уживаня щораз більшої й більшої скількости. Наука поправила се через скомбінованє лагодячих середників з перечищуючими. Найліпшим оказом подібної наукової комбінації є добре знаний Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, котрий заключає екстракти найріжнороднійших зіль, розпущених в чистім червонім вині. Він ділає сейчасово, без викликуваня подразнень або инших прикрих обявів, в случаях затвердженя, кольок, корчів, дутя, утраті апетиту, нервовости і ослабленя. По всіх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill. (Adv.)

Тримайте під рукою бутельку Трінера Лініменту, а будете приготовані на випадки вивихненя, опухненя і болі, реумятичних.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Ухвали конференції в справі точного означуваня часу.

Хосенні вислїди, які одержано з даваня північного і полудневого знаку аж до віддаленя 2800 кільом. з вежі Айфля при помочи іскрового телеґрафу, склонило бюро до мірепя довжини в Парижу, предложити французькому правительству, щоби воно скликало до Парижа межинародну конференцію в справі точного означеня часу на кождій точці земської кулї. За старанем правительства відбула ся конференція від 12-го до 23 го жовтня 1912 р. Хоч її ухвали не мають ще виконуючої сили, однак нема сумніву, що їх приймуть правительства держав і переведуть їх в себе небавком, може ще і сего року. З деяких стацій (в Німеччині, Норддайч-Вільгельмсгафен і Тіснґтав, в части німецького Китаю) будуть давати знаки що найменче по два рази денно в означених годинах після часу Ґрінїча так, що на кождій точці земської кулї, не виключаючи і океанів, можна буде бачити, яка є година в Ґрінїчі. Для порозуміня обсерваторій, які мають окремі а відповідні до сеї цїли прилади, можна справляти похибки знаків часу до половини, а навіть одної четвертої частини секунди. Астрономічні обсерваторії будуть від часу до часу порівнувати час на своїх годинниках з часом Ґрінїча, а виказані похибки будуть справляти додатково: окремий уряд виміру часу, який має повстати в тій цїли в Парижи і осередне бюро межинародного поміру землї в Почдамі. В сей спосіб будуть додатково мати потрібні дати сї місця, які з природи своїх діяльностий потребують вельми точного означеня часу. При помочи такого уладженя буде можна бачити на кождім місци земської кулї як найточнїйше, який час є в відповідній хвили в Ґрінїчі, а знаючи також точно місцевий час, буде можна дуже точно означити ґеоґрафічну довжину якої небудь точки, що має велике значінє для плавби і наукових дослідів в подорожі. Заразом відпаде потреба означуваня часу від астрономічних і ґеодетичних обсерваторій, які потребують дуже точних вістий про час, що вийде в хосен їх праць. Також треба надіяти, ся що по заведеню сего загального означуваня часу, будуть ним хіснувати ся не лише наукові і помірові заведеня, але також і инші, як зелїзниці і міста, які також потребують точного означеня часу.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Найбезпечнїйший банк для ульокованя Ваших гроший є земля!

Бани, коли не загирить Вашого гроша, то й не дасть Вам того проценту, що принесе Вам капітал, вложений в землю зі зростом вартости тої землї! — Тож позір! Слїдуючої недїлї робимо в чудовій місцевости HASBROUCK HEIGHTS, N. J. велику

ВИПРОДАЖ ЛОТІВ, ДОМІВ І БІЛЬШИХ ПАРЦЕЛЬ ДЛЯ ГОДІВЛЇ ДРОБУ

по неймовірно низьких цінах.

Є там всякі догідности: проведено хідники, канали, водопроводи, електрику, газ і пр. Є там оподалік церква, є школа, почта, всякі склепи і т. д. Довкруги фабрики, в яких працює поверх 48.000 людий! Робота стала і добре платна. Завсїди потрібно людий до роботи! Доїзд з Ню Йорку (10 цт.) дуже догідний. Ц на лотів від $100.00 в гору за сотінку або на місячні сплати по $2.50. НЕ ПЛАТИТЬ СЯ ЖАДНИХ ПРОЦЕНТІВ АНІ ПОДАТКУ ЧЕРЕЗ 3 РОКИ. Немогучим платити, ждемо довший час на рати. Контракт купна даром! — Виїзд на лоти зовсїм даром! Вступіть, або пишіть сейчас по інформації і по желїзничі тікети до нашого офісу:

F. C. BECKER REALTY CO.,
50 Church St., Room 178, New York.

P. S. Компанія наша є чисто християнська! Потрібно аґентів Русинів.

$25 Шифкарти до Старого Краю $25

За $25.00 можете повернути до Старого Краю на найлїпших пінфах, відходячих в днях 11-го і 25-го кересня, а на всякі инші дни по $23 до пристаний (портів) БРЕМЕН, ГАМБУРҐ, РОТЕРДАМ або АНТВЕРПІЯ. Удайте ся тілько до нас, листовно або особисто, а переконаєтесь о провдивій дешевости шифкарт; ручимо, що нїде дешевше не дістанете, як лише у нас. Ми стараємось всегда, щоб пасажири були вдоволені з подорожи, даючи їм вигідне місце на шифі, що чотирох пасажирів дістають осібну кімнату, страви подобані до стола, електричне освітленє, вільна купіль і всякі вигоди, яких не найдете на нїяких инших шифах.

EUROPEAN STEAMSHIP CO. Dept. S.
115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

$26.00 ШИФКАРТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ $26.00

ПЕТРО ЯРЕМА
руський погребник
виполичає керчі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Відтиски! Жагнїтки!

Капа средство против **відтисків**
випудить Вам усі жагнїтки в кількох днях. Без болїв і плястерів.
Пришлїть 25 ц. до
THE KAP CO.
67 Third Ave. New York, N. Y.
35—36

Девятиродні матичні
МОДРОВІ КРОПЛІ
Лїчать всякі болї матичні і жолудка. Успокоюють біль, додають апетиту і вміцнюють цїлий орґанам.
Цїна 25 центів.
4 фляшочки почтою $1.20,

ЖИВОКОСТ
LINIMENT.
Уважайте на правдивість.
Є то найлїпший лїк на усуненє болїв в кряжах і на ломанє в костях, опуханю, корчі і ревматичні болї.
Цїна 25 центів.
4 фляшочки почтою $1.25.
Можна дістати в словенській аптицї і у аґентів. — Пишіть до фабрики. Опис Модрових Кроплїв і инших лїків пішлемо кождому безплатно.
Адреса:
PREBOL'S PHARMACY,
Руська Аптика, 30—36
156 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку
Доктор прав
ЮЛІЯН ЧУПКА
полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чучка був адвокатом в Галичинї, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції. Адреса:
Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O. 372. 3 N. Main St., Wilkes Barre, Pa
LUZERNE Co.

ТІЛЬКО ДЛЯ МУЖЧИН.

До моїх Краянів!
Вас і Ваших приятелів сердечно запрошує ся відвідати мою безплатну ґалерію науки. 461 Sixth Ave., near 28th Str., New York, N. Y., де я маю ґрунтовно скульптурну виставу, найкрасшу славними українськими ґрупами, показуючу ріжні орґани тїла в станї здоровля і недуги. Ви можете тут перестудіювати походженє і розвій людської раси від колиски аж до могили і побачити в дійсности цїкаві вибрики природи, як рівнож рідкі виродженя. 32—35

Одна година, посьвячена на оглядане сеї групи дивних українських моделїв, позістане дорогоцїнним спомином на цїле житє.

Ви можете також перестудіювати наслїдки недуги і віку, представлені на моделях натурального розміру. Експорт-Українець є завсїди до услуг дати обяснене на кождє питанє. Ґалерія отворена що дня, не виключаючи недїль і сьвят, від 8-ної рано до півночи.

Вступ безплатний
461 Sixth Avenue, near 28th Street,
NEW YORK, N. Y.

Цїна праця не є так важною і приємною, як уживаючи терпляча бодо. Нинїй лїк не дїлає так скоро і певно, як Pain-Expeller. — Терпячі від ревматизму у вайх кранах дізнали великої помочи через сей лїк. Чому не спробувати?

Фляшочки по 25 і 50 центів так, в кождій аптицї як і впрост від
F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington Street,
New York, N. Y.

Даром! Кождий, хто хоче вивчитись анґлїйської мови дістане даром самоучок.
Bronx Book Agency
33—36 Dept G.
1730 Washington Ave New York, N. Y.

ІВАН РЕЧЕК, походячий з Галичини має вложених 358.48 К. у ц. к.
Конзуля.
Нехай зголосить ся по відбір до
I. HERZ, НОТАРЯ,
422 — 7th Ave., New York, N. Y.
Dep. S.
Удїлюсь поради у всїх справах цївільних, спадкових, процесових і крайових даром.
35—38

БУЧЕР Русин молодий (21 лїт з доброю рекомендацією пошукує місця в просерни або бучерни. — Говорить по руськи, польськи і по анґлїйськи та знає добре свою роботу. — Зголошеня посилайте на адресу:
S. B. c/o F. Finerty
67 Greene St., Jersey City, N. J.

Російсько-Американська Лїнія
Russian American Line
Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.
Найдогіднїйша корабельна лїнія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнїйші і найкорші російські почтові нові двогрубові кораблї, як:
«РОСІЯ» 16.000 тон, «КУРСК» 13.500 тон,
«ЦАР» 13.000 тон.
До Ротердаму 9 днів, До Лїбави 11 днів (без пересїдання)
$31.00 — III кляса — $33.00
$45.00 — II кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00
відїзд кождої другої суботи.
Звертайтесь по інформації до наших аґентів або до ґенерального заступника:
A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Telephone: 2850—2851 Rector.

Вже вийшла з друку перша серія Видавництва
"УКРАЇНСЬКА МУЗА"
яка складаєсь з 12-ти найкрасших українських пісень.
Задачею сего Видавництва є поширити тут в Америцї сю нашу милозвучну пісню, в якій малює ся і горе і радість нашого народа, а котру народ сам вложив. Тож надїємось, що нїкому не буде обоятно, щоб познакомитись з тим так прекрасним виданєм, тимбільше, що цїна його вельми приступна. Формат дуже догідний. На поодиноких картках суть пісні в цїлости так для поодиноких голосів як і для двох, трох, чотирох голосів і цїлих хорів. Містить ся на них ноти і слова.
Для перепродавців дасть ся значний опуст. 35—38
По близші інформації належить звертатись на адресу:
S. POLAKOFF & CO.,
11 E. 98th St., New York.

ПЕРШИЙ
Одинокий руський шпиталь
304 E. 14th Street, New York, N. Y.
Телефон: 5237 Orchard
приймає хорих на всякі слабости мужчин, женщин і дїти і перепроваджує всякі операції, як примірем: носа, горла, нам устної, уший, грудні, рунтур і т. д. — при ужитю найновійших апаратів і застосованю всїх найновійших улїпшень на поли хірурґії і медицини.
Приймає ся жінки на злоги.
ШКОЛА АКУШЕРІЇ
Найнобійші апарати елєктричні. Взірцева чистість.
Шпиталь отвертий в день і в ночи.
Години офісові: від 11-ої до 3-ої в полудне і від 6-ої до 8-ої вечером, в недїлї від 11-ої до 3-ої в полудне.
Др. ІВАН СМІТ.
ЗЕМЛЯНИ! Удавайте ся в кождій слабости з цїлим довірєм до шпиталя свого краяна Д-ра Івана Сміта, члена знаного руського бізнесмена з Mahanoy City, Pa., а можете бути певні, що відзискаєте здоровлє в найкоротшім часї.
31—

НА ВИПЛАТ по 5 центів денно.
Пішлемо Вам 14 К грубо золочений (14 K gold filled) годинник, разом з ланцушком і дармовисом, з найлїпшим осередком Elgin або Waltham.
Ґарантований на 20 лїт.
Пишіть по інформації залучаючи марки на перепилку, до:
AMERICAN WATCH CO,
343 E. 9th St, NEW YORK, N. Y.

Ім. з 17 каменями
Желїзничий годинник
для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґарантією на 20 лїт, подвійні куверти красно вирізані. Ходить бездоганно то що на спеціально зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, в тим привілейом, що кождий може його оглянути, і коли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 15 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланцушок з дармовисом — годає ся даром до кождого годинника
EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

Спеціяльно на сей місяць

Много живучих поза Ню Йорком не може відвидїти нашого складу.
Сим даємо можність купити за $28.00 ґрамофон з 40 піснями, який давнїйше коштував $55.00.
Виплата по $2.00 місячно. Жадайте катальоґу. Наша адреса:
Greater New York Phonograph Co.
308-310 Grand St., New York, N. Y.
Продаємо також всїлякі роди музичних інструментів. Жадайте катальоґ.
36—

На 3 місяцї безплатної проби!

Сей прекрасний "International" ґрамофон вартости $55.00, ми продаємо тепер за $22.50 з 20 найгарнїйшими руськими піснями і висилаємо всюди по отриманю $5.00 задатку.

Ми обовязуємось післати кождому на пробу на 3 місяцї наші ґрамофони, бо ми певні, що сї ґрамофони є найлїпшого виробу і кождий хто дістане нашу машину, не схоче з нею розстатись. По пробі, наколи сей ґрамофон Вам не подобаєсь, звертаємо безпроволочно Ваш задаток.

Наші ґрамофони ґарантовані на 10 лїт.
Надїйтесь на правдивість і чесність нашої фірми.
Жадайте наш подрібний катальоґ.
10.000 руських пісень на складї.
JOHN RUDENSKY, завідатель.
INTERNATIONAL PHONOGRAPH COMPANY
196 E. Houston St., Dept. 50 New York.
29—

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ!
Находить ся серед Русинів, Поляків, і других Славян. — Приряди нові, рент дешевий.
Добра спосібність для Русина.
Голосіть ся до:
F. AIM,
152 Wythe Ave, Brooklyn, N. Y.
35—37

Добра робота!
УВАЖАЙТЕ! Хто хоче дістати добру роботу на „Востах", нехай удасть ся до
Western Employment Office
P. O. Box 1061, Lewistown, Montana.
Робота по $2.00 денно і вище. Властителем сего підприємства є Русин-Українець Др. Мельничук. Він удїлить також всяких інформацій що до даровних правительственних земель, які тепер розходять в Монтані. Пишіть або приїзджайте! 30—41

ПОЗІР, РУСИНИ!
Ст Цембрівський
РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ
принимає замовленя на всякі забави, весїля, балї, представленя, концерти і т. д.
Адреса:
485 E. 9 St.
1 floor (yard house)
NEW YORK.

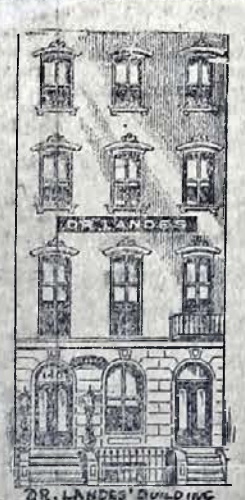

ХОРІ ЛЮДИ!
Чи стратили Ви терпінє, яке мали з причини Вашої недуги?
День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, скілько хорих я уже вилїчив а кілько хорим я украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробованє так званих лїків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разї сейчас вертіть ся до старого опитного спеціяліста, яким є
Dr. LEONARD LANDES,
140 E. 22nd St., New York, N. Y.
Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лїчу уже 20 лїт в найлїпшим результатом всї недуги як болєсти, затроєнє крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і Х-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні орґани. Не кождий доктор має ті апарати, длятого що суть дорогі. Хемічне розслїдкуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходіть до звісного лїкаря: 31—35
Dr. L. Landes,
140 East 22nd St., New York, N. Y., betw. 3rd & Lexington Ave.
Приймаєть ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в недїлї від 10-ої рано до 4-ої полудн. — Поради даром.

Лїчіть свої зуби у
Д-ра БЕРНГАРДА
КІРШЕНБАУМА
Дентиста,
знаного звиж 10 лїт.
29 1st St., cor. 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y. 18—
Говорить по руськи.

Слухайте панове! Не дайте себе визискувати! Чи знаєте про те, що шифкарта подешевїли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ

Осібні каюти! Домовий харч! Даємо пічлїг! Відставляємо пакунки! Виробляємо вільний перевід через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не визискувати! Переконайте ся! Пишіть задатку 3.00 дол. до повисшої цїни або пишіть по інформації.
$26 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $26 дол.
AMERICA EUROPE CO., 109 Greenwich St., New York.
Число телефону 4548 Rector.
35—

ЯК РАЗ ТЕПЕР ПОРА.

Родимцї! Хто з Вас не бачив ще прекрасного міста Мілвіл, а передівсїм першої руської кольонії, находячої ся коло сего міста, нехай чим дуж поспішає. Як раз тепер на се найгарнїйша пора. Там власними очима зможете переконати ся та оглянути сї плодовиті сторони, провірити плодючість землї та налюбувати ся прегарною околицею. Побачите, що на наших землях росте усе, чого лиш душа забагне: від звичайної бульби та буранів, до найвибагливійшої та найнїжнїйшої ярини, удаючої ся лишень на землях першої якости.

Руська кольонія коло міста Мілвіл є вже готова. До сеї пори ми розпродали уже повних пять секцій поміж наших Родимців, а тепер розпарцелювалисьмо нових нїлька тисяч акрів, межуючих з самим Мілвіл, при електричній желїзницї, що лучить наше місточко з повітовим містом Бріджтон.

Фарма з курми, що доставляє пиці на терги до великих міст.

Користайте з гарної весни, та приїжджайте оглянути землю, а ми ручимо Вам за се, що вона вам подобає ся. Бо ще не було такого випадку, щоб той, хто раз побачив наші землї, не купив собі хоть малий наділ.

Та і дбайливість про будучність Ваших діточок повинна Вас приневолити купити у нас землю. Бо і яке-ж вихованє зможете дати Вашим діточкам в майнї або десь в глухім, забутім куті? А у нас маєте школи на місци, від найнизших, до найвисших научних заведень. А для Вас усюди повно гарної і постійної роботи, бо кругами повно всїляких фабрик.

НАПРИКІНЦИ ЗВЕРТАЄМО УВАГУ УСЇХ, ЩО НАШ ДОТЕПЕРІШНИЙ ОФІС ПОКАЗАВ СЯ ЗА ТІСНИЙ І МИ МУСІЛИ ПЕРЕНЕСТИ СЯ ДО ДРУГОГО. НОВИЙ НАШ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ В ТІМ САМІМ БУДИНКУ І НА ТІМ САМІМ ПОВЕРСІ ЩО І СТАРИЙ. ЛИШ ЧИСЛО КІМНАТИ ЗМІНЕНО. ЧИСЛО КІМНАТИ НАШОГО СТАРОГО ОФІСУ БУЛО 441 А НОВИЙ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ ПІД ЧИСЛОМ 476 І 478.

Родимцї! Хто йно з Вас думає про закупно землї, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїзджає. Нехай не дасть ся перебічи другим. Наколи приїдете, то о всїм дізнаєте ся від тих, що вже замешкали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

32—
THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

СПИС І ЦІННИК КНИЖОК, КОТРІ МОЖНА ДІСТАТИ В ДРУКАРНІ "СВОБОДИ".

***Американець**, веселий образ з житя народу зі сьпівами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.

Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Публяка. Се що такого є? В Пенсильвенії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить мази. Прощанє з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене квіточки цвили. — Ціна ..... 15 цнт.

Бери та читай. — Ціна..... 30 цнт.

Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ..... 35 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповіданє „Стадник". — Ціна ..... 25 нцт.

***Гостина сьв. Николая**, драматична гра для дітий. — Ціна ..... 10 цнт.

***Доля галицької сироти.** — Ціна .... 5 цнт.

Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони жиють. — Ціна ..... 30 цнт.

Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильвенії. — Ціна 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна ..... 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Борба кляс і злячого робітники організують ся. — Ціна 10 цнт.

Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з житя еміґранта. — Ціна ..... 15 цнт.

З кого ся насьміваютъ, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна ..... 10 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З ріжних див. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Алігієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапп? Ангел та пустельник (оповіданє). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна ..... 15 цнт.

***Житє і Твори Івана Франка.** — Ціна 10 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .. 15 цнт.

Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповіданє). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповіданє про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна ..... 15 цнт.

***Жіночий язик**, індіянська казка. Невдалий линч, оповіданє. — Ціна ..... 15 цнт.

Зуб за зуб (оповіданє). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна ..... 10 цнт.

***Казки за циганів.** — Ціна ..... 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Ціна ..... 15 цнт.

Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна ..... 30 цнт.

Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна ..... 10 цнт.

Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповіданє). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна ..... 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна ..... 20 цнт.

Напад на Січ. — Ціна ..... 5 цнт.

***Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників.** Арабська казка. — Ціна ..... 20 цнт.

О підземних скарбах. — Природнича розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землї і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Ціна ..... 25 цнт.

Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.

***Під прапором свободи.** Вибір патріотичних деклямацій. — Ціна ..... 30 цнт.

***Пісні про Канаду і Австрію.** Пригоди з житя еміґрантів, писані вершом. — Ціна 40 цнт.

***Пісні під нотами**, друковані на почтових картках. Серія складаєсь з 12 ріжнородних пісень. 1) „Думи мої", слова Шевченка, сольо. 2) „Гей по синьому морю хвиля грає", Паруб. хор. 3) „За Немань іду", дует. 4) „Ой мати, мати, москаль в хаті", сольо. 5) „Кохав мене батько", сольо. 6) „Повій вітре на Вкраїну", сольо. 7) „За тучами, за хмарами", дует. 8) „Заручена та Одарка", жін. хор. 9) „Ой я нещасний, що маю діяти", сольо. 10) „Доки ж менї журити ся", сольо. 11) „Я циганка, пишний квіт", сольо. 12) „Ой ти Боже милосердний", мішаний хор. — Ціна за цілу серію (12 пісень) ..... 35 цнт.

Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповіданє славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держпруки. — Ціна 50 цнт.

Покуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зьвірять і ростин. — Ціна ..... 10 цнт.

***Промови, деклямації і желаня на хрестинах, заручинах і весілю для кумів, старостів і дружбів.** — Ціна .....10 цнт.

Про кінець сьвіта. — Ціна ..... 15 цнт.

Про нутро землї (з 22 образками). — Розказ про будову землї і її передпотопові здобутки. — Ціна ..... 25 цнт.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна ..... 50 цнт.

Рицар і смерть. — Ціна ..... 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна ..... 10 цнт.

Релїґійні вірованя старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Халдейців. Первісна релїґія Індусів. Ісповідники релїґії Брама. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян.—Ціна 20 цт.

***Русько-анґлійський тлумач**, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .. 60 цнт.

Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтира). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське житє Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві зелвади (оповіданє). Дещо цікавого. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт.

Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не виносить ся серце вже моє (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильвенії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна ..... 15 цнт.

Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Війт (оповіданє). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козаччини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.

Степові люди. — Оповіданє з житя в донських степах. — Ціна ..... 15 цнт.

Страшна пімста. — Оповіданє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ..... 20 цнт.

Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна ..... 20 цнт.

Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.

Товариска ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Вороженє будучности для женщин. Вороженє будучности для мущин. — Ціна ..... 15 цнт.

***Хлопська доля.** — Ціна ..... 5 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлї економічнім). — „Земля Рече" — Ціна ..... 15 цнт.

Через кордон. (Цікаві розказни еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна ..... 15 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданє). З гір (вірш). За землю (оповіданє). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вояк пімстив ся на цареви (казка). — Ціна 15 цнт.

Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всї раси людий і їх житє. — Ціна ..... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб Душі	60
Хліб Душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Горі імієм серця	34
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі імієм серця	1.10
Молитвенник	1,80

ДРУКИ.

Книжки колекторські 100 штук	7.00
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помянник за померших	10
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова, за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всї титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з країнів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не принимає посилок за посліплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Найбільша українська часопись і орґан Р. Н. Союза в Америці

ВИХОДИТЬ КОЖДОГО ТИЖНЯ В ЧЕТВЕР.

„СВОБОДА"

21-ий рік видавання.

ПЕРЕДПЛАТА.
В Америці:
на цілий рік.....$2.00
на пів року.....$1.00
В краю на рік.....$2.50

Щоб розбудити між нашим народом живійший просьвітний рух та заохотити його до частійшого читаня, часопись наша предкладає слідуючі

СПЕЦІЯЛЬНІ ОФЕРТИ:

Хто пришле $2.25, буде мати за плачену „Свободу" на цілий рік, а кромі сего дістане книжку „Псалтир", яка сама коштує $1.00.

Хто пришле $3.25, буде мати заплачену „Свободу" на цілий рік а в додатку дістане книжку „Біблія Нового Завіта", яка коштує $2.00.

Хто пришле $2.00, буде мати заплачену „Свободу" а кромі сего дістане даром книжок за 75 цнт., які може собі вибрати з побіч поданого Спису книжок.

Хто поєднає нового передплатника і пришле за него річну передплату ($2.00), той дістане за свій труд книжочок за 25 цнт., а новий передплатник, незалежно від сего, книжок за 50 цнт.

Молитвенників як і книжок, при яких титулах суть подані зьвіздки, не дасть напремії. — Передплатники з Канади доплачують до кождої висше наведеної суми о 25 центів більше.

Хто хотїби посилати „Свободу" до старого краю, платить о 50 цт. більше.

Замовленя і гроші шліть на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

— 28 —

всюди щирий запал, але на провінції ніхто ще не думав скликати подібні народні збори. Евгенію прийшлось довго толкувати навіть своїм довіреним про потребу віча, навіть про можність його скликаня, бо закон про збори не вважаючи на своє більше як десятилітнє істнованє був доси для загалу галицьких Русинів terra incognita, так само, як і инші політичні закони, крім одного хиба § 19 основних законів, що давав Русинам язикову рівноправність — на папері. Конець кінців зібрані приватно в Евгеніевім домі повітові патріоти згодили ся на те, що треба скликати віче. Евгеній обняв реферат про стан повіту і потребу політичної орґанізації, один сьвященик мав говорити про справи просьвітні, а о. Зварич про справи економічні. Всї мали від тепер розвинути по селах аґітацію за вічем, основовати селян з думкою про потребу політичної роботи і дбати про як найчисленнійшу участь на вічу. Всї три референти уконституували ся яко вічевий комітет і мали зі своїми підписами внести до старости поданє про скликанє віча в законнім терміні. Евгеній мав таке почуте, що підсадиує свої плечі під високу і важку камяну гору з наміром — зрушити її з місця. Він знав, що се праця страшенна, довга і важка, але сказав собі в души:

— Все одно! Мушу двигнути!

— 25 —

судейського стану". Евгенії не задовольнив ся сим. Він переробив свою допись і вислав її в один опозиційний дневник у Відні, де тоді про Галичину панували ще неподільно такі погляди, які подобалось підержувати всемогучій у краю шляхетсько-польській компанії. Допись була віденською прокураторією пропущена і зробила в Галичині сензацію. Вся польська преса запалала патріотичним обуренем на „нужденного паскьвілянта", що, мовляв, плюгавить рідне гнїздо. Урядово спростовано наведені в дописи факти — на основі протоколів Страходського, але про те від міністерства справедливости прийшло телеграфічно візванє до президії львівського суду — здати справозданє про все порушене в дописи і починити відповідні зарядженя, щоб подібні справи не виринали на правдивий вид і не утруднювали становища правительства.

Почали ся переслухи. Президент окружного суду поїхав до Львова, давши перед тим Шнадельському до пізнаня, щоб „присїв фалди"; в цїлім повітовім судівництві кілька місяців було повно клекоту і таємних шептів. Скінчило ся перенесенем у инші повіти — жандармів, що буцїм то самовільно, не порозумівши свою інструкцію, зако-

— 32 —

пана маршалка і до веденя опозиції в такій кардинальній справі були зовсім нездібні.

Але несподівано для пана маршалка опозиція вийшла з такого боку, відки її всего менше слід було надїяти ся. В раді повітовій засїдав також близький сусїд пана маршалка і його давний соперник, граф Кшиштуфський, звісний у цїлім повіті зі свого саркастичного гумору і своєї безоглядної правдомовности. Отже коли на раді повітовій одна з креатур пана маршалка виступила з внеском реформи кас повітових і зілляня їх у одну, граф Кшиштуфський виступив против сеї думки, яка по його словам у повіті може наробити богато квасу. „Се буде значити, що ми з хлопів обдерли ходаки, щоб полатати панські черевики", гумористично висловив ся пан граф, знаючи дуже добре, що свою опозицію против сего проєкту затягав петлю на шиї пана маршалка.

Виступ графа Кшиштуфського додав духа й репрезентантам селяньства в раді повітовій, а декому з них по просту отворив очи на значінє сеї реформи. Отже й вони про сам сором мусїли виступити против проєкту, але своїм звичаєм переносили справу, домагаючи ся відкиненя проєкту а лїнїє. Сей внесок упав і справу передано окремій для сего вибраній комісії, яка мала роздивити пред-

— 26 —

— Y.

Пан маршалок Брикальский ходив дуже заклопотаний. Його віртелї тисли, тисли його за довги і процети, тай перестали тискати. Він знав, що се не була добродушність з їх боку, що ся мовчанка гірша погрози. Деякі жиди виразно заповіли йому, що відпрудуть свої претенсії в треті руки, а пану маршалкови сего дуже не хотїло ся — не задля фальшивої амбіції, щоб треті особи не знали про його грошеві клопоти, але тому, бо від тих третїх осіб він не міг надїяти ся нїякої терпеливости, нїякого милосердя, так як від оголичних жидів, що всї більше або менше стояли о його ласку. Він просив ся у своїх мучителїв, заклинав ся, що по жнивах пошлачує все, але жиди знали добре, що далеві ті жнива, по яких пан маршалок зможе платити, бо поки що у него збіже продане ще на пни, за став арендя побрана на два четверо́ти наперед, ліса дрібного ще не можна рубати, а на дубовий нема купця. І справді настала осінь, а пан маршалок як був не при грошах, так і лишив ся, а віртелям приходило ся сотий раз почувати від него звісне панське „почекай", прицукроване для відміни такими словами, як „коханий Мошку", „добий пане Готтесман" і т. д. І в до-

C201

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

В. А. Вагенер — адвокат. Телефон: 7680 Orchard. Й. Маль — нотар публичний

1) Продажа шифкарт до краю і з краю на найлучших пасажирських кораблях, по цінах компанійних від 23 до 25 долярів.

2) Продажа фарм, лотів і домів в ріжних стейтах, по дешевій ціні і на найдогіднійших условіях сплати.

3) Канцелярія адвокатсько-нотаріяльна полагоджує скоро, добре і дешево всілякі справи судові американські, а також судові, масткові, табулярні і військові старокраєві. Виробляє всілякі документи, як повновласти, контракти купна і продажи, скрипти довжні, тестаменти і т. д., котрі потверджує Конзулят, так що мають силу і важність урядову в краю.

4) Головний склад книжок історичних, наукових, повістевих і молитвословів.

Памятайте адрес:

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK, N. Y.

ЛІЧУ МУЩИН АЖ ДО ЦІЛКОВИТОГО ЇХ ВИЗДОРОВЛЕНЯ.

Моя кількайнайцять літна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу укриті недуги, як **утрата животности, розширене жили, заражене крови, утрату крови, висушене, пропуклину, гемороїди, як і слабости міхура і нирок.** Сі недуги лічу стало і по умірковавих цінах. 30—41

Порада даром. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і приглянетесь там чоловікови здоровому і хорому. Вступ вільний. Памятайте, що я лічу щоб вилічити і то в кор. тшім часі як другі.

Dr. WARD,
417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.)
Години: від 9 р. до 8 веч.;
неділя: від 10 р. до 2 пол.

Русини Пітсбурга!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі вулиць

25 — **Carson і 14-ої.**

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші **церковні, братські, сирітські** і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНИ КАРТИ, на найлїпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank

cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през. А. П. Міллер, вас.
Ол. Бучак. уряд. банк.

Помагане купуючим.

Наколиб ми не звертали уваги на будучність і наколиб ми не дбали про се, що Ви собі о нас подумаєте, ми могли би продавати наші мотори і другі машини о много дешевше, однак ми не могли би рекомендувати в ними моторів марки І Н С.

І Н С мотори посідають усе те, що унеможливлює повисше предложенє. Задачею І Н С фабрик є виробляти свої вироби для осягненя поваги і признаня американських фармерів і доси вона так поступала через многі роки. Продавець, котрий продає Вам І Н С мотор, полягає на його прикметах і надіє, що Ви знов до него прийдете. Купуючий

І Н С олійовий і ґазовий мотор

осягає рівночасно запевнене і забезпеку його доброти. Він полягає на репутації, яку здобули собі дотепер усі машини виробу І Н С. Купуючий знає, що купно сего мотору є одним з найкориснійших, бо мотор сей віддає йому многі прислуги при роботах на фармі: при помпованю води, різаню дров, скрошуваню, при всяких папрахах, остреню і при ужитю до сепараторів (молочарська машина). Він знає рівнож і се, що І Н С мотори сповнять сю роботу, як довго находять ся вони на услугах фармера. Лиш І Н С мотор може довго Вам служити.

Роботи на Вашій фармі все збільшають ся і певно збільшать ся ще протягом 4—5 літ. Тому купуючи тепер мотор, купіть зарадом більший, щоб міг послужити Вам до виконаня більших робіт, а тим певно оминете купно опісля другого малого мотора. Коли купите мотор о такій силі, що легко обробите свою роботу при мірнім обороті, то сим забезпечите його тревалість на довгі роки.

І Н С олійові і ґазові мотори порушують ся ґазом, ґазолїною, нафтою, керосиною і спіритусом. Суть о силі від 1 до 50 коний і збудовані в позиціях прямовісних, поземих, до перенощеня, стоячих, до страмування духу. І Н С нафтові резервоари суть о поємности 6 до 12 і 39 до 60 коний сили, до орани, корчовани і т. д.

Оглянете І Н С мотор у Вашого місцевого продавця. Розпитайте його, до якої роботи можна його застосувати, або пишіть по катальоґ до

International Harvester Company of America
(Incorporated)
Chicago U S A

ПРЕЗЕНТА:

Фонограф, мужеську або дамську годинку кишенкову прекрасно різблену і добре золочену, гармонія або машина до писаня.

Залучіть 2-цент. марку на інформацію.
ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO.,
Dep. A26, 115 E. 7 St., New York, N. Y.

R. J. Glick Аґент асекураційний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA.

ПРОЧ ЗІ СМУТКОМ! Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш красний ГРАМОФОН. Дамо на виплату по 10 цнт. денно.

Єсли вобовяжете ся платити 10 цт. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний ГРАМОФОН ПЛИТОВИЙ враз з 16 рекордами (32 кусники) всіляких пісень, вальців, польок, мазурів, маршів і т. д. які собі самі вибересте. Доброту наших грамофонів ґарантуємо кождому на письмі. МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ як також КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО. Пишіть сейчас по катальоґ і інформациї, залучаю 2 марки на пересилку до

LIBERTY COMMERCIAL CO., 233 E. 14 St, New York. N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO.

Поважані Панове!

Ґрамофон і врав з рекордами я отримав і дуже мені подобав ся. Жичу Вам в цілого серця, абись є як найбільше тих ґрамофонів продали, бо то суть найлїпші і найгарнїйші, які я видів. Щиро жичливий костумер

J. KWOLEK 99-8 St., Pittsburgh, Pa.

Родиці! Читайте і другим скажіть!

Руський музикант

достарчає музики на балї, представленя, концерти, пікніки і весїля.

Dmytro Melnyk
338 E. 9th St.,
(Room 14)
NEW YORK, N.Y.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би но було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 доляр, пробні дози за 50 центів. Пришлїть 1 доляр через моней ордер або в реджістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненем, як його уживати. 35—

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба аґентів.

Найславнїйший руський спеціяліст

Д-р. Б. ГОГЕНБЕРГ,

знаний всім і в найвисших кругах уважаний тепер за найлїпшого руського і американського лікаря. Др. ГОГЕНБЕРГ відбув студії медичні в першорядних університетах і шпиталях в старім краю, а довголїтною тут своєю працею здобув собі найбільшу славу і вдяку много тисячів виздоровлених, які одиноко йому лише завдячують своє здоровлє.

Нехай малує щиро кождий хорий, який не знає ще д-ра Гогенберґа і добре тямить о тім, що здоровлє можна відзискати через лїчене виключно сьиного лише д-ра Гогенберґа.

Др. Гогенберґ лїчить з найлїпшим все успіхом **утиво, совісно і дешево** всякі недуги: голови, горла, легких, чахотку, біль під грудьми, недуги серця, всякі терпіня жолудка, міхура і нирок (почек)

Лїчить недуги жіночі як: нет чисти, кровотоки, білі уплави, блїдницю, пологові болї.

Всї недуги мущин хочби застарілі: уплив насїня, недостаток мужеської сили, ломане ніг, костий, болї в крижах, заражене крови найпевнїйшим середником проф. Ерлїха „606". Посїдає найновійші машини електричні і лїчить ревматизм, недуги нервові і слабість сьв. Валентіна.

Довершує найтяжші операциї при помочи знаменитого хірурґа в Відни.

Хто бажає здоровля і добра, нехай зголосить ся особисто або листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. 32—35

DR. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave. (betw. 17th & 18th Sts). New York, N.Y.

Хто не вірить, нехай читає потверджений нотарем лист

Поважаний Докторе Гогенберґ!

Почуваю ся до милого обовязку подякувати Пану Докторови за так скоре і цілковите вилїченє. Через два роки зносив я мою недугу і нещастє і на дармо лїчив ся у всяких докторів, які наочно мене оглядали. Др. Гогенберґ лиш на мій листовний опис вилїчив мене скоро і з біди увільнив. Нехай Господь Бог дає здоровлє Докторови Гогенберґови, аби міг ще більше хорих помагати. M. H. Minersville, Pa.

ФАРМА НА ПРОДАЖ!

180 акрів з забудованями в добрій місцевости.

Хороший сад, грубий ліс, потік пливе серединою фарми. Легкі услівя.

Продам, бо її не уживаю.

33-36 АДРЕСА:

DAN. KUDLIK
261 Central Avenue,
Norwich, Conn.

Йосиф Драґан і Й. Орловський

о-ниокі

руські погребники в Jersey City.

Випоружають керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.

123 Sussex St., Jersey City, N. J.
Telephone 423-J. 32—39

ЮЛІЯН ПАВЧАК

209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Руський характерметаор, виписуючи всякого рода українські костюми і характеризує по понижених цінах. Замовленя приймає найменше 14 днів перед представленєм.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школї або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. По скінченю видаємо диплом. Незаможні поліжниці можуть мати стараннє обслугу даром. Лїчимо всїлякі хороби жінок і дїтий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St, Dpt. S. New York, N. Y.

— 26 —

вували в найдали селян, візваних до суду в характері свідків.

— Значить, нема винуватих! — аж скрикнув Евгеній, довідавши ся про се і під таким титулом: „Нема винуватих", написав другу допись до віденської ґазети. Подавши висїдок доходженя в справі Шпадальського і зазначивши, що сего пана за весь час навіть не кликано до суду для переслуху, він з люди судиництва перейшов на инші поля публичного житя в Галичині, вказуючи показуючи прояви гнилизни і занепаду. "Та сим разом ефект був зовсїм не такий, якого надіяв ся автор дописї. Навіть віденським опозиціонистам краски видались занадто чорними і редакція надрукувала допись з увагою, що не має причини не вірити фактам наведеним у дописї, але загальні висновки автора що до стану публичного житя в Галичині видають ся їй занадто песимістичними. Галицькі мамелюки підняли праведний вереск радости з приводу сеї уваги. „Отсе вже навіть віденські Тевтони починають відрікати ся галицького пасьлянта, що пересолюючи сам свої клевети сам себе заїв ad absurdum. Розумні люди в Галичині від першої хвилини аж надто добре знали вартість тих безсовісних клевет. Тепер чей уже й сліпі будуть бачити, на скілько можна нити віри

— 27 —

подібним фальшивим оборонцям невинности. Найменше вдячні будуть йому певно селяни, в яких обороні будім то виступав сей пан. Вони своїм здоровим хлопським розумом дуже добре знають, хто їх правдивий приятель, уміють оцінити по заслузі свойого непрошеного опікуна, котрого вигадкам з повною свідомістю і рішучістю завдали брехню перед лицем суду".

Се цинїчне потоптане правди обурювало Евгенія до дна душі.

— Чекайте лишень! Ось вони заговорять своїм язиком, ті селяни, і тоді почуєте, що вони думають про вас!—мовив він сам до себе. Думка про конечність розбудженя селян до політичного житя, організованя їх для політичної боротьби за свої права виступила в його душі не як далекий теоретичний постулят, а як справа невідхильно потрібна, без якої навіть найбільшому народолюбцеви не можна й кроку зробити наперед. Зараз по новім році він скликав тих священиків і селян із повіту, до яких мав найбільше довіре, і порадивши ся вони рішили скликати в перший тиждень великого посту перше в сьому повіті і загалом у Галичині народне віче в своїм місті. До того часу були в Галичині тілько два народні віча — оба у Львові. Вони були голосні в цілім краю, будили

— 30 —

каса була завсїгди порожна; головним її довжником був пан маршалок; він те й знав, що коли прихоплюсь платити рати, вели дописувати їх далї, при чім ані процентів проводки, ані складної провізії йому не числено. За те в господарці хлопською касою видї повітовий держав ся сиґнем як найбільшої стадности в удїлюванї і як найбільшої безлядности в стягаю позичок, так що селяни чим раз менше мали охоти пускати в ній ратунку в своїх грошевих клопотах. Гроші в касї дармували, опрацентовували ся дуже низько і се причиняло немало гризоти батьківському серцю пана маршалка. Він дивував ся, як се селяни в своїй глупоті йдуть за пазухами до жидів-лихварів або до инших банків, а оминають свою власну касу. І в його голові дозріла геніяльна думка: заміняти ой повітові каси, зіллати їх у одну, а на дїлї повернути готові гроші хлопської каси на латаїв дїр вікно голодної „великої власности", в першій лїнії своєї власної. На се треба було уховали повної ради повітової. Се був би для пана маршалка найменший клопіт. Селяни і селянських заступників, що підносили-б голос против сего грабіжницького замаху, в ряді повітовій не було. Правда, сидло там кілька нїтів і два чи три священики, але се були люди смирні, що дбали о лаку

— 31 —

каса зачинила порожна; головним її довжником був пан маршалок; він те й знав, що коли прихоплюсь платити рати, вели дописувати їх далї, при чім ані процентів проводки, ані складної провізії йому не числено. За те в господарці хлопською касою видї повітовий держав ся сиґнем як найбільшої стадности в удїлюванї і як найбільшої безлядности в стягаю позичок, так що селяни чим раз менше мали охоти пускати в ній ратунку в своїх грошевих клопотах. Гроші в касї дармували, опрацентовували ся дуже низько і се причиняло немало гризоти батьківському серцю пана маршалка. Він дивував ся, як се селяни в своїй глупоті йдуть за пазухами до жидів-лихварів або до инших банків, а оминають свою власну касу. І в його голові дозріла геніяльна думка: заміняти ой повітові каси, зіллати їх у одну, а на дїлї повернути готові гроші хлопської каси на латаїв дїр вікно голодної „великої власности", в першій лїнії своєї власної. На се треба було уховали повної ради повітової. Се був би для пана маршалка найменший клопіт. Селяни і селянських заступників, що підносили-б голос против сего грабіжницького замаху, в ряді повітовій не було. Правда, сидло там кілька нїтів і два чи три священики, але се були люди смирні, що дбали о лаку